24-мӗш ҫул тухать. Хакӗ 15 пус.

1941
АПРЕЛЬ
8
ЫТЛАРИКУН
82 (5797) №

Чӑваш Коммуни

Пӗтӗм тӗнчери пролетарисем, пӗрлешӗр!

ВКП(б) ОБКОМӖПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧӖН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧӖН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧӖН
ХАҪАЧӖ.

ВӐРМАН ЮХТАРМА ХАЛЕХ ХАТӖРЛЕНСЕ ҪИТМЕЛЛЕ

Пирӗн республикӑри вӑрман хатӗрлекен предприятисен кӑҫалхи ҫул иртнӗ ҫултинчен икӗ хут ҫурӑ ытларах вӑрман юхтармалла. План пысӑк. Ун чухлӗ вӑрман пирӗн республика нихӑҫан та юхтарман темелле.

Паллах, ҫак плана ӑнӑҫлӑн тултарас тесен, пӗлтӗрхинчен темиҫе хут лайӑхрах ӗҫлемелле пулать. Кӗркуннехипе хӗллехи сезонра касса хатӗрленӗ вӑрмана юханшывсем ҫине вӑхӑтра кӑлармалла, ӑна кӗске срокра, тирпейлӗн тата пӗр ҫухатусӑр потребительсем патне ҫитерсе памалла.

Ҫитес навигацине пур енчен те кӑтартуллӑн хатӗрленсе ҫитмесен, вӑрман юхтарасси ӑнӑҫлӑн пулса пырассине кӗтме ҫук. Вӑрман юхтарас тӗлӗшпе ӗҫлекен организацисен руководителӗсене ҫакна астутарни кирлӗ: кӑҫалхи ҫуркунне юханшывсем хӑвӑртӑн тулса пыма пултараҫҫӗ, шыв горизончӗ пӗлтӗрхинчен чылай ҫўлӗ пулмалла. Анчах вӑл нумайлӑха тӑнса тӑмасть, шыв хӑвӑрт чакса пыма пуҫлать. Ҫавӑнпа та хатӗрленӗ вӑрмана шыв ҫине кӗске срокра кӑларма ӗлкӗрмелле, вӑрман юхтарас тӗлӗшпе пӗтӗм ӗҫе куллен ўссе пыракан хӑвӑртлӑхсемпе туса пымалла.

Шыв ҫўлӗ уҫӑласси инҫе юлмарӗ. Тепӗр вунӑ-вунпилӗк кун иртсен, юханшывсенчи пӑр тапранса каясса кӗтмелле. Вӑрман юхтарма хатӗрленессине пӗр куна та вӑраха яма юрамасть. Шыв ҫўлӗ уҫӑлсан пӗр кун та сая ан кайтӑр, кашни бригада, кашни рабочи вӑрман юхтарас ӗҫе хастарлӑн тытӑнтӑр, ӑнӑҫлӑн ӗҫлеме чӑрмантаракан ҫитменлӗхсем пачах ан пулччӑр.

Анчах фактсем акӑ мӗн ҫинчен калаҫҫӗ. Чӑваш АССР вӑрман промышленность Халӑх Комиссариачӗ те, вырӑнти топливо промышленноҫӗн Управленийӗ те вӑрман юхтарма хатӗрленсе ҫитмен. Вӗсем юханшывсем патне вӑрман турттарса кӑлармалли плана та тултарман.

Вӑрман юхтарас ҫӗрте кӑҫалхи ҫул Улатӑр районӗ пысӑк вырӑн йышӑнса тӑрать. Унӑн республика планӗнчен суррине хатӗрлемелле. Чӑваш АССР Наркомлесӗн, Улатӑр районӗнчи ертсе пыракан работниксен вӑрман юхтарас тӗлӗшпе ӗҫлекен организацисене кулленех пулӑшса пымалла пулнӑ. Ҫак пулӑшу ҫителӗклӗ мар-ха. Улатӑрти вӑрман юхтарас тӗлӗшпе ӗҫлекен организацисем юханшывсем патне планпа пӑхнӑ чухлӗ вӑрман турттарса кӑлараймаи.

Парат участокӗнче (Ильинка патӗнче) те ӗҫсем начар пулса пыраҫҫӗ Кунта Шупашкар хула гортопӗ ӗҫлет. Вӑл вӑрман турттарса кӑлармалли плана ҫурри ытларах кӑна тултарнӑ Калас пулать, ҫитес навигацие вырӑнти топливо промышленноҫӗн Управленийӗ те ҫителӗксӗр хатӗрленет. Вӑрман турттарса кӑлармалли плана пӗтӗм Управлени тӑрӑх 60 процент кӑна тултарнӑ.

Ҫурхи вӑйлӑ шывпа вӑрман юхтарни йўне ларать. Ҫавӑнпа та ҫуркуннехи кашни кунпа туллин усӑ курни кирлӗ. Вӑрман юхтармалли плана апрельпе май уйӑхӗсенче тултармалла. Хӑшпӗр тарӑнмар юханшывсем ҫинче вӑрман юхтарас ӗҫ нумайран та 5—10 кунран ытла тӑсӑлмалла мар. Ҫитес пӗр-ик кун хушшинче юханшывсем хӗррине вӑрман турттармалли плана пӗтӗмпех тултармалла.

Партипе правительство вӑрман промышленноҫӗнчи пӗтӗм ӗҫе механизацилессишӗн кулленех тӑрӑшаҫҫӗ. Хальхи вӑхӑтра вӑрман юхтарас тӗлӗшпе ӗҫлекен организацисен аллинче те чаплӑ механизмсем сахал мар. Вӗсемпе туллин усӑ курмалла. Улатӑр вӑрманпромхозӗн кӑҫал механизаци вӑйӗпе ҫирӗм пин кубометр вӑрман шыва ямалла, хӗрӗх пин кубометр шывран кӑлармалла т. ыт. те. Ҫак ӗҫсене тума мӗнпур механизацисем — лебедкӑсем, поперечнӑй элеваторсем, тракторсем тата ытти механизмсем, такелаж, инструментсем, инвентарьсем — пурте хатӗр пулмалла. Вӗсене пӗтӗмпех хатӗрлесе ҫитерни теме ҫук-ха. Сулӑсем тӑвас ӗҫе механизацилессине ытларах ҫавӑрӑнса пӑхни кирлӗ. Механизмсем пур чухне авалхи пек ӗҫлесе, ӗҫ вӑйне ахалех сая яни сиен кӑна кўрет.

Вӑрман юхтарма кирлӗ ӗҫ вӑйне хатӗрлесси ҫителӗксӗр пулса пырать. Хӑшпӗр ҫӗрте уйрӑм колхозниксемпе, колхозсемпе договорсем туса ҫирӗплетмен-ха. Киря мехлесопункт начальникӗн заместителӗ Васильев юлташ ӗҫ вӑйӗ тӑратма колхозсемпе договорсем тума тытӑнманпа пӗрех. Уйрӑм колхозниксемпе пӗр договор та туса ҫирӗплетмен. Вӑрман юхтармалли плана тултарма Чӑваш АССР Наркомлесне 2960 рабочи кирлӗ. Апрелӗн пӗрремӗшне ҫирӗплетнӗ договорсем тӑрӑх, колхозсем 1721 ҫын уйӑрма пулнӑ, анчах 522 колхозника кӑна уйрӑм договорсем тунӑ.

Чылай ҫӗрте—Сӗнтӗрвӑрринче, Йӗпреҫре, Шӑмӑршӑра, Улатӑрта бараксене юсас, хўтӗлӗхсем тӑвас тӗлӗшпе начар ӗҫлеҫҫӗ. Вӑрманпродторгсем таварсем кўрсе килессине ҫителӗклӗ организацилемен. Ҫак ҫитменлӗхсене халех пӗтермелле. Рабочисем валли спецодежда—атӑ, алса тата ытти япаласене хатӗрлесси ҫине, рабочисене медицина енӗпе пулӑшу парас ӗҫе организацилесси ҫине ытларах ҫавӑрӑнса пӑхни кирлӗ.

Ӗҫ вӑйӗ хатӗрлессине вӑраха ямалла мар. Ку тӗлӗшпе райсовет исполкомӗсен, уйрӑмӑнах Улатӑр, Шӑмӑршӑ, Йӗпреҫ, Чкаловски, Сӗнтӗрвӑрри, Сӗнтӗр, Шупашкар райсовет исполкомӗсен вӑрман юхтаракан организацисене конкретлӑн пулӑшмалла.

Кашни участокпа бассейн тӑрӑх вӑрман юхтарас тӗлӗшпе ҫирӗп график, конкретлӑ план пулмалла. Йывӑҫ юхтаракан рабочисем хӑш бригада ӑҫта ӗҫлемеллине пӗлсе тӑччӑр, вӗсем шыв ҫўлӗ уҫӑлнӑ тӗле пурте хӑйсен вырӑнӗсенче пулччӑр. Участокри вӑрмана потребительсем патне кӗске срокра юхтарса кӑлармалла, ӑна вӑраха тӑсни хакла ларать; нумай укҫа-тенкӗ тата ӗҫ вӑйӗ ахаль пӗтме пултарать. Вӑрман юхтарас ӗҫри технологи процесне пӑсни пачах пулмалла мар. Кунӗн-ҫӗрӗн ӗҫлессине организацилес тӗлӗшпе ҫак кунсенчех конкретлӑ мероприятисем туса ирттермелле. Ҫӗрле ӗҫлекенсен ӗҫ вырӑнне ҫутатассине, участоксем хушшинчи оперативлӑ ҫыхӑнӑва йӗркелессине манма юрамасть. Гидротехникӑллӑ сооруженисене, плотинӑсене тата айлӑмсенче выртакан вӑрмана юхса каясран тӑтӑшах сыхласа тӑни кирлӗ.

Вӑрман юхтарас ӗҫе рационализацилене тата механизацилене май, ҫак кӗске вӑхӑтрах кадрсем хатӗрлес ыйту ҫивӗччӗн тухса тӑрать. Унсӑр пуҫне ҫӗнӗ рабочисем, вӑрман юхтарас ӗҫе пирвайхи хут хутшӑнакансем те сахал мар пулаҫҫӗ. Мӗнпур рабочисене инструкцисемпе тӗплӗн паллаштарас пулать. Бригадирсене кӗске срокла курссенче е семинарсенче вӗрентмелле. Ӗҫ вӑйне тӗрӗс тата пӗлсе вырнаҫтарса тухмалла. Кашни рабочи, кашни бригада йывӑҫ юхтарас ӗҫри техникӑллӑ правилӑсене, технологи процесне, талӑклӑх графика пӗлччӗр, механизмсемпе туллин усӑ курма, йывӑртарах ӗҫсене ахаль майсемпех ҫӑмӑллатма вӗренччӗр.

Партин Пӗтӗм Союзри XVIII конференцийӗ пирӗн социализмлӑ промышленноҫпа транспорт умне ҫавтери пысӑк задачӑсем кӑларса тӑратрӗ. Парторганизацисен промышленноҫпа транспорт еннелле татӑклӑнах ҫавӑрӑнмалла. Партконференци йышӑннӑ решенисене пурнӑҫа большевикла кӗртсе пырассишӗн кӗрешсе, вӑрман промышленноҫӗнчи большевиксен кӑҫалхи навигацине ӑнӑҫлӑн ирттермелле, вӑрман юхтармалли плана ҫурхи шыв чакиччен, кӗске срокра, хисеп енчен те, пахалӑх енчен те пӗтӗмпех тултармалла, тунӑ ӗҫсен хӑйне ларакан хакне йўнетмелле. Плана кашни кун, кашни бригадӑпа участок тӑрӑх, кашни бассейнпа юханшыв тӑрӑх тултармалла.

Партиллӗ-массӑллӑ ӗҫе анлӑн туса пырса, вӑрман юхтаракан рабочисем хушшинче социализмлӑ ӑмӑртупа стахановла движенине чи ҫўлӗ пусӑма ҫӗклемелле. Кулленхи плана тултарайман пӗр рабочи те, пӗр бригадӑпа участок та ан пултӑр.

Кӗркуннехи, тата хӗллехи сезонра касса хатӗрленӗ вӑрмана потребительсем патне кӗске срокра, пӗр ҫухатусӑр ҫитерсе парса, социализмлӑ тӑван ҫӗршыври заводсемпе фабрикӑсем, ҫӗнӗ строительствӑсем валли ҫителӗклӗ вӑрман тӑратасси—вӑрман промышленноҫӗнчи большевиксен, инженерно-технически работниксен, пӗтӗм рабочисен пит те чыслӑ ӗҫӗ пулса тӑрать. Ҫак чыслӑ ӗҫе кӑтартуллӑн туса пырассишӗн большевикла кӗрешмелле.

Партин отчетпа суйлав пухӑвӗсем

Апрелӗн 3-мӗшӗнче Мускаври Сталин ячӗпе тӑракан автозаводри механосборочнӑй цехра, кузницӑра, 3-мӗш номерлӗ литейнӑй цехра тата электрогаражра партин отчетпа суйлав пухӑвӗсем пулса иртнӗ.

3-мӗш номерлӗ литейнӑй цехра пуху организованно иртнӗ. Отчетлӑ докладра цехри партбюро секретарӗ Скотников юлташ ҫапла кӑтартса панӑ: ВКП(б) XVIII съезчӗпе Пӗтӗм Союзри XVIII партконференци йышӑннӑ решенисемпе хавхаланса ҫӗкленсе, 3-мӗш номерлӗ литейнӑй цехри парторганизаци отчетлӑ тапхӑр хушшинче чылаях пысӑк ӗҫ туса ирттернӗ. Халиччен кая юлса пынӑ цех заводра малта пыракан цех пулса тӑнӑ. Ҫакна ӑна парторганизаци цехри производствӑллӑ пурнӑҫа активлӑн хутшӑннипе тунӑ.

Пренисенче тухса каланӑ коммунистсем чи ҫӗнӗ техникӑпа пуянланнӑ цехри питех те пысӑк резервсене кӑтартса панӑ, партбюрона ӗҫри ҫитменлӗхсемшӗн критикленӗ.

Мускаври «Серп и молот» заводри цехсенче те партин отчетпа суйлав пухӑвӗсем пуҫланнӑ. Апрелӗн 3-мӗшӗнче фасоннолитейнӑй цехра пуху уҫӑлнӑ. Цехри партбюро секретарӗ Максимов юлташ тунӑ доклада коммунистсем пысӑк тимлӗхпе итленӗ, вӑл коммунистсем ӗҫе лайӑхлатассишӗн мӗнле кӗрешни ҫинчен каласа панӑ.

Партбюрон отчетлӑ докладӗ тӑрӑх хӗрўллӗ пренисем сарӑлса кайнӑ.

(ТАСС).

РСФСР 1-мӗш СОЗЫВРИ ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧӖН IV СЕССИЙӖ

1941 ҫулти апрелӗн 5-мӗшӗнчи лару дневникӗ

Кӑнтӑрла 12 сехетре РСФСР Верховный Совечӗн IV Сессийӗн улттӑмӗш ларӑвӗ уҫӑлнӑ. Председатель сӗтелӗ хушшинче—РСФСР Верховный Совечӗн Председателӗ депутат **А. А. Жданов**, Председатель Заместителӗсем—**А. Х. Тынчеров** тата **П. С. Макарова** депутатсем. Ложӑсем ҫинче—РСФСР Верховный Совет Президиумӗн членӗсем тата Халӑх Комиссарӗсем. Председатель пулса ертсе пыраканӗ—депутат **А. А. Жданов.**

РСФСР Финанс Халӑх Комиссарӗ **А. А. Посконов** юлташ РСФСР 1941 ҫулти государство бюджечӗ ҫинчен тунӑ доклад тӑрӑх юлашки сӑмах тухса калать.

— Бюджета пренире тухса каланӑ депутатсем пурте пӗр шухӑшлӑ пулса ырлани,—тет вӑл,—РСФСР Государство бюджечӗ Россия Федерацийӗнчи халӑхсен интересӗсемпе тата ҫӗршыв умне ВКП(б) Пӗтӗм Союзри XVIII конференцийӗ лартнӑ задачӑсемпе йӑлтах килӗшсе тӑнине татах та тепӗр хут кӑтартса парать.

Сессире хӑшпӗр наркоматсен, вӑл шутрах финанс Наркомачӗн ӗҫӗсене критиклени тӗрӗс, тесе паллӑ тӑвать Посконов юлташ. Наркомфин тата унӑн вырӑнти органӗсем контрольпе ревизи ӗҫне вӑйлатас тӗлӗшпе пур мерӑсене те йышӑнӗҫ, финанс дисциплинине пӑсакансене хирӗҫ кӗрешессине вӑйлатӗҫ, управлени аппаратне малалла ҫӑмӑллатассишӗн, вӑл йўне лармалла тӑвассишӗн кӗрешессине вӑйлатӗҫ.

РСФСР Верховный Совечӗн Бюджет Комиссийӗ государство бюджечӗн дохочӗсене 171.428 пин тенкӗ чухлӗ ўстерме сӗнў панӑ. РСФСР Халӑх Комиссарӗсен Совечӗ хушнипе Посконов юлташ ҫапла пӗлтерет: Бюджет Комиссийӗн ҫак тўрлетӗвӗпе Совнарком килӗшет. Чылай депутатсем уйрӑм облаҫсем, крайсем тата республикӑсем тӑрӑх халӑх хуҫалӑхӗпе социаллӑ-культурӑллӑ ӗҫсем валли паракан ассигнованисене ўстересси ҫинчен панӑ сӗнўсене те йышӑнаҫҫӗ.

Ҫапла, сӑмахран, Староторжеский, Третьяков, Чернокозов тата Журавлев депутатсем, РСФСР Вырӑнти топливо промышленноҫӗн Халӑх Комиссарӗ Басин юлташ промышленноҫӑн оборот средствисене ўстерсе пама ыйтнӑ. Ҫак ыйтӑва Халӑх Комиссарӗсен Совечӗ пурнӑҫа кӗртнӗ. Депутат Сомов ыйтнӑ тӑрӑх Чӑваш АСС Республикинче бутовӑй чул хатӗрлес ӗҫпе геологилӗ шырав ӗҫӗсем валли средствӑсем уйӑрса панӑ. Кунсӑр пуҫне, Совнарком ытти крайсенче, облаҫсенче тата автономлӑ республикӑсенче вырӑнти стройматериалсем туса кӑларассине вӑйлатас ӗҫ валли 8.600 пин тенкӗ пама кирлӗ тесе йышӑннӑ.

Сомов, Дорофеев, Поляков, Ветошкин, Черненко тата ытти депутатсем хуласен благоустройстви валли ассигнованисем хушса парасси ҫинчен ыйту лартнӑ. Халӑх Комиссарӗсен Совечӗ хуласен благоустройстви валли [illegible].970 пин тенкӗ уйӑрса пама май пур тесе йышӑннӑ. Ҫак хуласене — Шупашкар, Новгород, Хусан, Энгельс, Ижевск, Тула, Мичуринск, Уфа, Томск, Туапсе, Нижний Тагил, Астрахань хулисене тата ытти хуласене средствӑсем хушса параҫҫӗ. Депутатсем ыйтнӑ тӑрӑх Мичуринск, Рязань, Тула, Котельнич хулисемпе ытти хуласенчи культура строительстви валли средствӑсем хушса параҫҫӗ. РСФСР Сутӗҫ Халӑх Комиссарӗ Потемкин юлташ физкультура площадкисем тата ачасем валли спорт шкулӗсем тума ассигнованисем тума ыйтнине пурнӑҫа кӗртнӗ.

Чылай депутатсем ҫулйӗр строительстви валли (Горький облаҫӗ), торфлӑ шурлӑхсемпе усӑ курма тытӑнас ӗҫ валли (Калинин облаҫӗ), пурӑнмалли ҫуртйӗр строительстви валли (Киров облаҫӗ), районсенчи советсен исполкомӗсен ҫурчӗсене юсас ӗҫпе ытти ӗҫсем валли средствӑсем пама ыйтнине те йышӑннӑ.

Ҫапла ӗнтӗ депутатсен сӗнӗвӗсене пӑхса тухнӑ хыҫҫӑн РСФСР правительстви хуҫалӑхпа культура ӗҫӗсем валли 49.192 пин тенкӗ хушса пама тата бюджета промышленноҫпа сутуилўрен памалли тўлевсене 29.885 пин тенкӗ чухлӗ чакарма май пур тесе йышӑннӑ, ҫак чакарнӑ сумма оборот средствисене ўстернӗ ҫӗре каять. РСФСР 1941 ҫулти государство бюджечӗн пӗтӗм сумми доходсем тӑрӑх 25.129. 208 пин тенкӗ тата расходсем тӑрӑх 25.114.342 пин тенкӗ пулать, урӑхла каласан, доходсем расходсенчен 14.866 пин тенкӗ чухлӗ пысӑкрах.

— Нимӗн иккӗленмелли те ҫук,—тет Посконов юлташ,—РСФСР 1941 ҫулти государство бюджетне Россия Федерацийӗнчи мӗнпур ӗҫҫыннисем пӗр шухӑшлӑ пулса ырлӗҫ. Пирӗн ҫӗршыври миллионшар ӗҫҫыннисем ӗҫри героизмӑн ҫӗнӗ образецӗсене кӑтартӗҫ, халӑхсен аслӑ ҫулпуҫӗ Сталин юлташ ертсе пынипе коммунизм ҫӗнтерӗвӗшӗн пыракан кӗрешўре ҫӗнӗ ҫитӗнўсем тӑвӗҫ!

Ҫак сӑмахсене саламласа залра нумайччен алӑ ҫупаҫҫӗ. РСФСР Верховный Совечӗн Бюджет Комиссийӗн председателӗ депутат **И. А. Власов** хӑйӗн юлашки сӑмахӗнче ҫапла пӗлтерет: РСФСР Совнаркомӗн сӗнӗвӗсемпе Бюджет Комиссийӗ пӗтӗмӗшпех килӗшет. Ҫакӑн хыҫҫӑн Сесси РСФСР 1941 ҫулти государство бюджетне ҫирӗплетме тытӑнать.

РСФСР государство бюджетне тата «РСФСР 1941 ҫулти государство бюджечӗ ҫинчен калакан закона» пӗрсаслӑ пулса ҫирӗплетеҫҫӗ.

Пӗчӗк перерыв тунӑ хыҫҫӑн Сесси кун йӗркинчи иккӗмӗш ыйту ҫине куҫать. РСФСР Верховный Совет Президиумӗн секретарӗ депутат **П. В. Бахмуров** РСФСР Конституцийӗн (Тӗп Законӗн) 13, 47, 54, 69, 93 тата 97-мӗш статьисене хушусем кӗртесси ҫинчен, РСФСР Верховный Совечӗн Президиумӗ Сессисем хушшинче йышӑннӑ тата РСФСР Верховный Совечӗ ҫирӗплетме тивӗҫлӗ Указсене ҫирӗплетесси ҫинчен йышӑнмалли законсен проекчӗсем ҫинчен каласа парать. Сесси законсене пӗрсаслӑ пулса йышӑнать.

Депутат **Бахмуров** ҫапла пӗлтерет: РСФСР Верховный Совечӗн Мускав хулипе Мускав облаҫӗнчен суйланӑ депутачӗсем **В. П. Пронин** депутата РСФСР Верховный Совет Президиумӗн членне суйласси ҫинчен сӗнў панӑ. Ҫак сӗнӗве Старейшинӑсен Совечӗ ырланӑ. Ҫак сӗнӗве Сесси пӗрсаслӑ пулса йышӑнать.

Унтан Сесси пӗрсаслӑ пулса постановлени йышӑнать, ҫав постановленире РСФСР Вӑрман промышленноҫӗн, Тӗштырӑпа выльӑх-чӗрлӗх совхозӗсен тата Сывлӑха сыхлав Халӑх Комиссариачӗсем ҫителӗксӗр ӗҫленине паллӑ тунӑ, Вӑрман промышленноҫӗн Халӑх Комиссарне **Колданов** юлташа, Тӗштырӑпа выльӑх-чӗрлӗх совхозӗсен Халӑх Комиссарне **Кривошеин** юлташа тата Сывлӑха Сыхлав Халӑх Комиссарне **Третьяков** юлташа ҫак наркоматсен ӗҫӗнчи ҫитменлӗхсене—Сессире уҫса кӑтартнӑ ҫитменлӗхсене чи кӗске срокра пӗтерме тата вӗсен ӗҫне тӗпренех лайӑхлатма кирли ҫинчен асӑрхаттарнӑ. Верховный Совет РСФСР Совнаркомне ҫак наркоматсен ӗҫӗсем ҫине ҫавӑрӑнса пӑхма тата наркоматсем ҫитменлӗхсене пӗтермесен вӗсене вырӑнтан кӑларасси ҫинчен ыйту лартма хушать.

Ҫакӑн хыҫҫӑн председатель пулса ертсе пыраканӗ — депутат **Жданов:** РСФСР Верховный Совечӗн тӑваттӑмӗш Сессийӗн кун йӗркинчи ыйтусене пӗтӗмӗшпех пӑхса тухнӑ тата Сесси хупӑннӑ, тесе пӗлтерет.

(ТАСС).

Латви, Литва тата Эстони СС Республикисенче ӗҫ вӑйӗсен резервисене хатӗрлес ӗҫ

ССР Союзӗн Совнаркомӗ йышӑннӑ постановленине пурнӑҫа кӗртес май Ӗҫ вӑйӗсен резервисен СССР Совнаркомӗ ҫумӗнчи Главнӑй Управленийӗн начальникӗ Москатов юлташ Латви, Литва тата Эстони СС Республикисенче фабрикӑпа завод ӗҫне вӗренмелли шкулсем, ремесленнӑй училищӗсемпе чугунуҫул училищисем организацилесси ҫинчен приказ кӑларнӑ.

1941 ҫулта Латвири, Литвари тата Эстонири ФЗО шкулӗсене хулапа ялти ҫамрӑксене 23 пине яхӑн ҫынна, ремесленнӑй училищӗсемпе чугунҫул училищисене 19 пине яхӑн ҫынна призыв йӗркипе илме палӑртнӑ.

ФЗО шкулӗсенче занятисем июлӗн 1-мӗшӗнче, ремесленнӑй училищӗсемпе чугунҫул училищисенче — сентябрӗн 1-мӗшӗнче пуҫланмалла. Вӗренекенсене мӗнле профессисене вӗрентсе хатӗрлемелли плана ҫирӗплетнӗ.

Латвири, Литвари тата Эстонири ремесленнӑй училищӗсемпе чугунҫул училищисенчи дисциплинӑсенчен пӗри — вырӑс чӗлхине вӗрентесси пулать.

Ӗҫ вӑйӗсен резервисен Главнӑй Управленийӗ шкулсемпе училищӗсене организацилес тӗлӗшпе, вӗсем валли учебнӑй программӑсемпе плансем тӑратас, формӑллӑ тумтир, урана тӑхӑнмаллисем тата кӗпе-йӗм ҫӗлес, столовӑйсем организацилес т. ыттисене тӑвас тӗлӗшпе кирлӗ мероприятисене палӑртса хунӑ.

Шкулсемпе училищӗсене организацилес ӗҫре республикӑсенчи управленисене пулӑшу пама Латви, Литва тата Эстони СС Республикисене Ӗҫ вӑйӗсен резервисен Главнӑй Управлени коллегийӗн членӗсемпе ответлӑ работникӗсем командировкӑна каяҫҫӗ. (ТАСС).

Хроника

СССР Верховный Совечӗн Президиумӗ **П. Д. Орлов** юлташа ССР Союзӗн Финляндири Полномочнӑй Представителӗ пулма уйӑрса лартнӑ.

СССР Верховный Совечӗн Президиумӗ **И. С. Зотов** юлташа ССР Союзӗн Финляндири Полномочнӑй Представителӗн обязанноҫӗсенчен хӑтарнӑ.

Совет Союзӗпе Югослави хушшинче туслӑх тата пӗр-пӗрин ҫине тапӑнас марри ҫинчен Договор тунӑ

Юлашки кунсем хушшинче Мускавра пулса иртнӗ калаҫусем хыҫҫӑн апрелӗн 5-мӗшӗнче Совет Союзӗпе Югослави хушшинче туслӑх тата пӗр-пӗрин ҫине тапӑнас марри ҫинчен Договор тунӑ.

Аялта Договор тексчӗ пичетленет.

Советлӑ Социализмлӑ Республикӑсен Союзӗпе Югослави королевстви хушшинче туслӑх тата пӗр-пӗрин ҫине тапӑнас марри ҫинчен тунӑ

ДОГОВОР

Советлӑ Социализмлӑ Республикӑсен Союзӗн Верховный Совет Президиумӗ тата Унӑн Величестви Югослави Королӗ, икӗ ҫӗршыв хушшинчи туслӑх ыйтнӑ пек туса тата мире сыхласа тӑрасси вӗсен иккӗшин интересӗ пулса тӑнине шанса тӑрса, туслӑх тата пӗр-пӗрин ҫине тапӑнас марри ҫинчен Договор тума йышӑннӑ тата ҫак ӗҫ валли хӑйсен уполномоченнӑйӗсене уйӑрнӑ —

ССР Союзӗн Верховный Совечӗн Президиумӗ —

Вячеслав Михайлович Молотова, ССР Союзӗн Халӑх Комиссарӗсен Совечӗн Председательне тата Ютҫӗршыв Ӗҫӗсен Халӑх Комиссарне;

Унӑн Величестви Югослави Королӗ— Милан Гавриловича, Югославин Чрезвычайнӑй Посланникне тата Полномочнӑй Министрне,

Божин Симича тата

Драгутин Савича, полковника,

ҫак уполномоченнӑйсем, хӑйсен полномочийӗсене пӗр-пӗрне кӑтартнӑ тата вӗсене тивӗҫлӗ формӑпа, кирлӗ пек йӗркепе панӑ тесе йышӑнса, ҫакӑн ҫинчен килӗшў тунӑ.

1-мӗш статья.

Калаҫса татӑлакан Икӗ Енӗ те пӗр-пӗрин ҫине нимӗнле тапӑну та тумасӑр пурӑнма тата ССР Союзӗпе Югославин никама пӑхӑнманлӑхне, сувереннӑй прависене тата вӗсен территорийӗсен тӗрӗс-тӗкӗллӗхне хисеплеме пӗр-пӗрне обязательство параҫҫӗ.

2-мӗш статья.

Калаҫса татӑлакан Енӗсенчен пӗрин ҫине виҫҫӗмӗш государство тапӑнас пулсан, Калаҫса татӑлакан тепӗр Енӗ хӑйпе Договор тунӑ ҫӗршыв тӗлӗшпе туслӑ отношенисем тытса тӑма пулать.

3-мӗш статья.

Ҫак Договора 5 ҫуллӑх срока тӑваҫҫӗ.

Калаҫса татӑлакан Енӗсенчен пӗри ҫак Договора палӑртса ҫирӗплетнӗ срок тухиччен пӗр ҫулталӑк маларах денонсаци тумасан, ҫак Договор вӑйӗ хӑй тӗллӗнех тепӗр 5 ҫула тӑсӑлать.

4-мӗш статья.

Ҫак Договор ӑна алӑ пусса ҫирӗплетнӗ вӑхӑтран пуҫласа вӑй илет. Договора май килнӗ таран кӗскерех срокра ратификацилемелле. Ратификаци грамотисене Белградра улӑштарса илмелле.

5-мӗш статья.

Договора икӗ оригиналпа — вырӑс тата серб-хорват чӗлхисемпе ҫырса хатӗрленӗ, вӗсенчен икӗ тексчӗн те вӑйӗ пӗр пекех.

Мускав, 1941 ҫулти апрелӗн 5-мӗш.

СССР Верховный Совечӗн Президиумӗ полномочи панипе
В. МОЛОТОВ.
Унӑн Величестви Югослави Королӗ полномочи панипе
М. ГАВРИЛОВИЧ,
БОЖИН СИМИЧ, Д. САВИЧ.

ССР Союзӗпе Югослави хушшинче туслӑх тата пӗр-пӗрин ҫине тапӑнас марри ҫинчен тунӑ договор

Ӗнер Мускавра ССР Союзӗпе Югослави хушшинче туслӑх тата пӗр-пӗрин ҫине тапӑнас марри ҫинчен договор туса алӑ пусса ҫирӗплетнӗ. Ҫав договорӑн тексчӗ «Правда» хаҫатӑн паянхи номерӗнче пичетленсе тухнӑ.

Договорӑн 1-мӗшпе 2-мӗш статьисенчен ҫакӑ курӑнать:

Калаҫса татӑлакан Икӗ Енӗ те пӗр-пӗрин ҫине нимӗнле тапӑну та тумасӑр пурӑнма тата ССР Союзӗпе Югославин никама пӑхӑнманлӑхне, сувереннӑй прависене тата вӗсен территорийӗсен тӗрӗс-тӗкӗллӗхне хисеплеме пӗр-пӗрне обязательство параҫҫӗ.

Калаҫса татӑлакан Енӗсенчен пӗрин ҫине виҫҫӗмӗш государство тапӑнас пулсан, калаҫса татӑлакан тепӗр Енӗ хӑйпе договор тунӑ ҫӗршыв тӗлӗшпе туслӑ отношенисем тытса пыма пулать.

ССР Союзӗпе Югослави хушшинче туслӑх тата пӗр-пӗрин ҫине тапӑнас марри ҫинчен договор туса алӑ пусса ҫирӗплетнӗ дата икӗ государство хушшинче туслӑ отношенисене аталантармалли паллӑ маяк кӑна мар пулса тӑрӗ, вӑл тата мирлӗ пурнӑҫа ҫирӗплетес, вӑрҫӑ малалла сарӑлса пырассине чарса лартас тӗлӗшпе ССР Союзӗпе Югослави правительствисем пӗрле вӑй хурса тӑрӑшнине паллӑ тӑвӗ.

ССР Союзӗпе Югослави хушшинчи отношенисем туслӑн аталанасси 1940 ҫулти май уйӑхӗнче пуҫланса карӗ, ун чухне, малтан калаҫусем пынӑ хыҫҫӑн, суту-илўпе тинӗсре ишес ӗҫ ҫинчен суту-илў договорӗ, ун ҫумне хушса ССР Союзӗн Югославири суту-илў представительстви ҫинчен тата Югославин ССР Союзӗнчи вӑхӑтлӑх суту-илў делегацийӗ ҫинчен тата 1940—1941 ҫулсемшӗн таварҫаврӑнӑшпе тўлевсем ҫинчен килӗшў туса алӑ пусса ҫирӗплетнӗ пулнӑ. ССР Союзӗпе Югослави хушшинчи туслӑ отношенисем малалла аталанса пыни 1940 ҫулти июнӗн 25-мӗшӗнче дипломатиллӗ отношенисем туса хунинче палӑрса тӑрать.

В. М. Молотов юлташ СССР Верховный Совечӗн VII-мӗш Сесси ларӑвӗнче 1940 ҫулти августӑн 1-мӗшӗнче тунӑ хӑйӗн докладӗнче ҫакна палӑртрӗ: дипломатиллӗ отношенисем туса хуни «Югослави правительстви сӗннипе пулчӗ, вӑл сӗнӗве Совет Союзӗ хаваслӑн йышӑнчӗ», терӗ. Кунта Молотов юлташ тата ҫапла хушса хучӗ: «Югославипе пирӗн хушӑра экономикӑллӑ ҫыхӑнусем те майӗпен аталанса пырассине шанса тӑма пулать», терӗ.

Туслӑх тата пӗр-пӗрин ҫине тапӑнас марри ҫинчен тунӑ договора алӑ пусса ҫирӗплетни ССР Союзӗпе Югослави хушшинчи отношенисем тӗреклӗ никӗс ҫинче ҫирӗпленсе тӑнине кӑтартса парать. Мирлӗ пурнӑҫ политикине вӗсне ҫитиех шанчӑклӑн пурнӑҫа кӗртсе пыракан Совет Союзӗ сталинла принципа ҫирӗп пӑхӑнса тӑрать, вӑл принцип ҫапла калать: «Эпир миршӗн тата пур ҫӗршывсемпе те ӗҫлӗхлӗ ҫыхӑнусене ҫирӗплетессишӗн тӑратпӑр, эпир ҫав позици ҫинче тӑратпӑр, вӑл ҫӗршывсем Совет Союзӗпе ҫавӑн пек отношенисемех тытса пырсан, вӗсем пирӗн ҫӗршывӑн интересӗсене пӑсма хӑтланмасан, эпир ҫав позици ҫинчех тӑрӑпӑр».

Югославипе договор туса алӑ пусса ҫирӗплетни Совет Союзӗн тулашри политикинчи ҫак тӗп принциппа пӗтӗмӗшпех килӗшсе тӑрать.

Югославири юлашки событисем Югослави халӑхӗсем миршӗн тӑнине, вӑрҫа хирӗҫ пулса ҫӗршыва вӑрҫӑ авӑрне кӗртсе ярасшӑн мар пулнине питех те уҫҫӑн кӑтартса пачӗҫ. Нумай йышлӑ демонстрацисемпе митингсем туса Югославири халӑхсен йышлӑ сийӗсем Цветкович правительствин тулашри политикине хирӗҫ протест тунине палӑртса пачӗҫ, ҫав политика Югославине вӑрҫӑ орбитине сӗтӗрсе кӗртессипе хӑратса тӑнӑ.

Генерал Симович ертсе пыракан ҫӗнӗ правительство влаҫа хӑй аллине илсенех заявлени турӗ, ҫав заявленире вӑл хӑй миршӗн тата мӗнпур государствӑсемпе, чи малтанах Югослави кўршисем пулса тӑракан государствӑсемпе, туслӑ отношенисем тытса пырассишӗн тӑрӑшнине питех те уҫӑмлӑн паллӑ турӗ.

Событисем аталанса пыни шалти политика енӗпе те Симович правительстви хӑйӗн умне ҫӗршывӑн шалти вӑйӗсене пӗтӗҫтерес задача лартнине кӑтартса пачӗ. Ҫак ӗҫре те, хӑйӗн тулашри политикинчи ӗҫсенчи пекех, правительствӑна халӑхӑн нумайрах пайӗ пулӑшса тӑрать.

Югославия туслӑх тата пӗр-пӗрне тапӑнас марри ҫинчен договор туса алӑ пусса ҫирӗплетни Югослави правительстви мирлӗ пурнӑҫа ҫирӗплетессишӗн тата вӑрҫӑ малалла сарӑлса пырассине чарса лартассишӗн тӑрӑшнине ӗнентерўллӗн ҫирӗплетсе парать.

Совет Союзӗ туслӑх тата пӗр-пӗрин ҫине тапӑнас марри ҫинчен Югославипе договор туса алӑ пусса ҫирӗплетни пӗтӗм тӗнчери йывӑр тата ҫивӗчленсе ҫитнӗ обстановкӑра, тӗнчери иккӗмӗш вӑрҫӑ малалла сарӑлса пынӑ вӑхӑтра Совет Союзӗ тытса пыракан мир политикине никам та пӑсма пултарайманнине ҫӗнӗрен палӑртса парать.

Туслӑх тата пӗр-пӗрне тапӑнас марри ҫинчен Совет Союзӗ тунӑ ҫӗнӗ пакт пӗтӗм тӗнчери отношенисен историне мирлӗ пурнӑҫӑн яр-уҫӑ документӗ пек пулса, Совет Союзӗ миршӗн активлӑн кӗрешнине кӑтартса паракан свидетельство пек пулса кӗрет. ССР Союзӗпе Югослави хушшинче туслӑ отношенисене ҫирӗплетекен, мире ҫирӗплетме тата вӑрҫӑ малалла сарӑлса пырассине чарса лартма пулӑшакан договор туса алӑ пусни ҫинчен пӗлтернине Совет Союзӗнчи ӗҫҫыннисем калама ҫук пысӑккӑн хавхаланса кӗтсе илчӗҫ.

(«ПРАВДА» умстатьи, апрелӗн 6-мӗш).

РСФСР 1-мĕш СОЗЫВРИ ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН IV СЕССИЙĔ

РСФСР 1941 çулти государство бюджечĕ çинчен

РСФСР Финанс Халăх Комиссарĕн А. А. ПОСНОНОВ юлташăн доклачĕ

Депутат юлташсем! РСФСР Халăх Комиссарĕсен Совечĕ Россия Советлă Федеративлă Социализмлă Республикин 1941 çулти государство бюджетне пăхса тухса çирĕплетме сирĕн умма тăратать.

РСФС Республикин халăх-хуçалăх планĕн никĕсĕ çинче тунă бюджечĕ Россия Федерацийĕн хуçалăхĕпе культурин малашнехи ӳсĕмне кăтартса парать.

Пирĕн республикăри нумай нацилле халăхсем, Совет Союзĕнчи пĕтĕм халăхсемпе пĕрле, историллĕ задачăна—малта пыракан капитализмлă çĕршывсене экономика тĕлĕшĕнчен те хуса çитсе иртсе каяс задачăна ăнăçлăн татса парас тĕлĕшпе творчествăллă пысăк ĕçсем туса пыраççĕ.

Сталинла Виççĕмĕш Пятилеткăн тăваттăмĕш çулĕнчи социализмлă строительствăн программине—партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ йышăннă программăна Совет Союзĕнчи ĕççыннисем пысăк хаваслăхпа кĕтсе илчĕç. Большевиксен партийĕ тата аслă Сталин ертсе пыракан çул—коммунизмăн çĕнĕ çĕнтерĕвĕсене çĕнсе илмелли çул пулса тăнине совет çыннисем лайăх пĕлеççĕ! **(Алă çупаççĕ).**

I. РСФСР 1940 çулти государство бюджетне пурнăçа кĕртнин малтанхи итогĕсем

Юлташсем—Верховный Совет депутачĕсем! 1940 çулти хуçалăх итогĕсем çакна кăтартса параççĕ: аслă Совет Союзĕнчи халăхсен тăванлă çемьинче Россия Федерацинчи халăхсем те пысăк çитĕнӳсем турĕç.

РСФСР государствăллă тата кооперативлă промышленноçĕн продукцийĕ, 1939 çултипе танлаштарсан, 9,2 процент ӳсрĕ. Промышленность продукцийĕ уйрăмăнах 1940 çулăн юлашки çурçулĕнче хытă ӳсрĕ. 1939 çулта туса кăларнипе танлаштарсан, промышленноçлă тăхăр наркомат хăйсен производствăллă планĕсене çакăн пек тултарнă: виççĕмĕш кварталта 110,2 проц., тăваттăмĕш кварталта—113,3 проц.

Çакă вăл СССР Верховный Совечĕн Президиумĕ 1940 çулти июнĕн 26-мĕшĕнче кăларнă Указа ăнăçлăн пурнăçа кĕртсе пынă никĕс çинче ĕç тухăçлăхне чылаях хăпартнипе пулнă.

Промышленность ĕçĕнчи пысăк çитменлĕхсем—партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцинче **Маленков** юлташ хăйĕн докладĕнче кăтартса панă çитменлĕхсем чăрмантарса пыман пулнă пулсан, промышленность ĕçĕнче пирĕн ӳсĕмсем татах та пысăкрах пулнă пулĕччĕç.

РСФСР территорийĕнче государство тата потребитель коопераци суту-илĕвĕсен таварçавăрнăшĕ 1940 çулта 117.100 миллион тенке çити ӳсрĕ, 1939 çулта 114.400 миллион тенкĕлĕх пулнă.

Ялхуçалăхĕ те ӳсĕм çулĕпе пырать. Çĕнĕ, малта пыракан техникăпа хĕçпăшалланнă социализмлă çĕрĕçĕ тухăçлăрах та тухăçлăрах пулса тăрать. ССР Союзĕнче çулсеренех 7—8 миллиард пăт тĕштырă туса илес тĕлĕшпе Сталин юлташ панă заданине пĕтĕмĕшпех пурнăçа кĕртме колхозсемпе совхозсен халĕ мĕн кирли пурте пур.

Промышленноçпа ялхуçалăхĕн ӳсĕмĕ Россия Федерацинчи халăхсен пурнăçне малалла лайăхлатса тата вĕсен культурине хăпартса пырассине пурнăçа кĕртме май пачĕ.

1940 çулта шкулсенче вĕренекен ачасем 19.200 пин ача пулнă, аслă шкулсемпе техникумсенче—505 пин çын пулнă.

Республикăра хуласенчи больницăсенче 10.586 койка, ялсенчи больницăсенче—4.430 койка çĕнĕрен хушăннă. Яслĕсенче çĕнĕрен 464 пин вырăн хушăннă.

Социализмлă хуçалăх пĕрмай ӳссе пыни РСФСР бюджетне пурнăçа кĕртсе пыма лайăх майсем туса пачĕ. Малтанлăха шута илнĕ тăрăх, доход енĕпе бюджета 24.205 миллион тенкĕлĕх, расходсем енĕпе—23.698 миллион тенкĕлĕх тултарнă (Союз бюджетне куçарнă укçа-тенкĕсемсĕр пуçне). Çапла вара, доходсем расходсенчен 507 миллион тенкĕ ытларах шутланаççĕ.

Халăх хуçалăхне—4.513 миллион тенкĕ тата социаллă-культурăллă мероприятисене иртерме 16.204 миллион тенкĕ укçа хывнă.

Автономлă республикăсен бюджечĕсем тата вырăнти бюджетсем 19.153 миллион тенкĕлĕх пулчĕç.

Иртнĕ çулти бюджета пурнăçа кĕртнин малтанхи итогĕсем çакăн пек ĕнтĕ.

II. РСФСР 1941 çулти бюджечĕн дохочĕсем

РСФСР Халăх Комиссарĕсен Совечĕ РСФСР 1941 çулти государство бюджечĕн дохочĕсене 24.988 миллион тенкĕлĕх палăртнă.

Бюджетăн доход пайĕ çакăн пек тĕп источниксенчен тăрать:

Доходсен источникĕсем	Сумма (миллион тенкĕпе)
МĔНПУР ДОХОДСЕМ	24.988
Вăл шутран:	
1. Тупăшран уйăрса илни	7.210
2. Оборотран илекен налогран уйăрса илни	4.490
3. Предприятисемпе организацисенчен илекен подоходнăй налог тата ытти налогсем	2.511
4. Халăхран илекен налогсемпе сборсем	2.578
5. Вырăнти налогсемпе сборсем	1.535
6. Государство заемĕсенчен уйăрса илни	2.256

РСФСР 1941 çулти государство бюджетĕнче вырăнти хуçалăхран тухакан доход хисепĕ чылаях ӳсет. Çакă вара РСФСР бюджетĕнче государство налогĕсенчен уйăрса илнин хисепне пĕчĕклетме тата çавна май средствăсен пĕр пайне Пĕтĕм Союзри ĕçсем валли куçарма май парать.

Бюджетăн паллăрах дохочĕсем çинчен каласа пама тытăнатăп.

ТУПĂШРАН УЙĂРСА ИЛЕССИ

РСФСР государство предприятийĕсен тупăшне 1941 çулта 8.628 миллион тенкĕлĕх палăртнă, иртнĕ çулта 6.864 миллион тенкĕлĕх тата 1938 çулта 3.624 миллион тенкĕлĕх пулнă. Вăл 1940 çултинчен 25,7 процент пысăкрах тата 1938 çултинчен икĕ хут çурăна яхăн ытларах пулать. Çапла вара, пирĕн предприятисен тупăшĕ çулран çул ӳссе пырать.

1941 çулта бюджета тупăшран уйăрса пама 7.210 миллион тенкĕ палăртнă. Ку вăл пĕлтĕр тупăшран уйăрса панă хисепрен 35,5 процент, 1938 çулта уйăрса панинчен виçĕ хут ытларах пулать. Сталинла пятилеткăсен çулĕсенче бюджетра çав доходсен пайĕ 11 процентран 28,8 процента çитиччен хăпарчĕ.

Пирĕн республикăри социализмлă промышленность 1941 çулта хăйĕн тупăшĕнчен 4.371 миллион тенкĕ уйăрса памалла, е вăл иртнĕ çулхинчен 19,7 процент ытларах пулать. Суту-илӳ тупăшĕнчен уйăрса илни, 1940 çулта 915 миллион тенкĕ илнĕ вырăнне, 1.596 миллион тенкĕ пулмалла. Тупăшсем хуçалăхăн ытти отраçлисем тăрăх та ӳсеççĕ.

Продукцин хăйне ларакан хакне 1,35 процент таран чакарнипех РСФСР промышленноçĕ çак çулта 475 миллион тенкĕ ытла накоплени пухмалла, суту-илӳ таварçавăрнăшĕнчи тăкаксене чакарнипе—344 миллион тенкĕ пухмалла. Çав задачăсене пурнăçа кĕртсе пыни мĕнле пысăк ĕç пулса тăни çакĕнтан питĕ аван курăнать.

Партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕнче тунă хăйĕн докладĕнче Маленков юлташ çапла каларĕ:

«Топливăна ытлашши çунтарнинчен, чĕртавара усăсăр расходланинчен, хаклă материалсене ытлашши тăкакласа пĕтернинчен, электроэнергине перекетлемесĕр расходланинчен пирĕн предприятисем пысăк убыткăсем тӳсеççĕ»... «Нумай предприятисен руководителĕсем,—тесе каланă малалла Маленков юлташ,—хатĕр япаласем илме хăнăхнă, хуçалăх расчечĕ çинчен маннă, финанс дисциплинине пăснисемпе килĕшсе пурăнаççĕ, хуçасăрлăхпа килĕшсе пурăнаççĕ тата вĕсем хуçалăха начар тытса пынинчен пулнă материальнăй сиене государствăн тӳсме тивни çине сӳрĕккĕн пăхаççĕ».

Çак характеристика вăл РСФСР промышленноçне те пырса тивет. Сăмахран, вăрман промышленность Наркоматнех илер. Вăл производство программине 83,7 процент кăна тултарнă. 1940 çулта продукцин хăйне ларакан хакĕ планпа палăртнинчен 50 миллион тенкĕлĕх ытла ӳснĕ.

Механизациленĕ транспортпа хуçасăрлăхла усă курнине пула тăкаксем уйрăмăнах пысăк. Çакна каласан та çитет: октябрьпе ноябрь уйăхĕсенче вăрман хатĕрлевĕнче механизациленĕ транспорт 50 процент таран ĕçсĕр тăнă.

Наркомлесăн фабрикăсемпе заводсен промышленноçĕ накоплени планне 12 миллион тенкĕлĕх тултараймарĕ тата республика бюджетне 7.500 пин тенкĕ параймарĕ.

Е тата вырăнти промышленность Наркоматне илер. Ку наркомат производство программине тултарнă, анчах унăн ĕçĕнчи пахалăх кăтартăвĕсем çителĕклĕ мар. Çак наркоматăн республикăри промышленноçĕ 1940 çулта продукцин хăйне ларакан хакне 30 миллион тенкĕлĕх ӳстерсе янă.

Шкулта çырма кирлĕ япаласем туса кăларакан Сакко тата Ванцетти ячĕпе тăракан фабрикăра продукцин хăйне ларакан хакне 1.727 пин тенкĕлĕх ӳстернĕ. Фабрикăн 1940 çулта продукцин хăйне ларакан хакне 2,8 процент чакармалла пулнă, вăл ун вырăнне ăна 5,8 процент ӳстернĕ.

Мĕнрен килсе тухнă-ха вăл? Производствăн технологи режимне пăснинчен, механизациленĕ майпа якатнă чухне карандаш ваbooррине питех те нумай тĕпретнĕ, хуçса пĕтернинчен килнĕ. Уйрăм операцисем тăрăх ĕçе пахалăх енчен сăнаса йышăнасси пулман. Брак тăвассине хирĕç кĕрешмен, брак тăвакансене палăртман, убыткăсем, 1939 çултипе танлаштарсан, икĕ хут çурă ытла ӳснĕ. Çак фабрикăн тăкакĕ 1940 çулта 1.387 пин тенкĕ шутланать. Япала ячĕпе кăтартса парсан—вăл 7 миллион ытла грифель тата 21 миллиона яхăн карандаш пулать. Вăл хисеп халĕ пирĕн Республикăри шкулсенче вĕренекен пур ачасене те пĕрер карандаш парса тухма çитнĕ пулĕччĕ.

Фарфор-фаянс промышленноçĕ те иртнĕ çулта нумай тăкаксем турĕ: чашăк-тирĕке ватнипе тата брак тунипе 5.200 пин тенкĕ тăкак пулнă, топливо ытлашши çунтарса янипе тата топливо хатĕрлесе турттарас ĕççене хуçасăрлăхла тунипе—3 миллион тенкĕ, цехсенчи тата пĕтĕм заводри расходсене ӳстернипе—3 700 пин тенкĕ убытка курнă. Плана продукци сорчĕсем тăрăх тултарса пырайман пирки фарфор-фаянс промышленноçĕ 11 миллион тенкĕлĕх накоплени тăваймарĕ.

Наркомместпромăн республикăри промышленноçĕнче çавăн пек «хуçаланса» ĕçленине пула накоплени планне 22.500 пин тенкĕлĕх тултарайман, республика бюджетне 16.600 тенкĕ укçа парайман.

Хуçасăрлăх ытти наркоматсем тăрăх та сахал мар.

Наркоматсен, главксен, трестсен тата предприятисен руководителĕсен, партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ кăтартса панисем тăрăх, хуçалăхăн пур отраçлисенче те хозрасчета, финанс дисциплинине татăклăнах çирĕплетсе пымалла, хуçасăрлăха тата пурлăха тустарнине хирĕç хаяррăн кĕрешмелле, предприятисен экономикăллă ĕçне тимлĕн йĕркелесе, плансене продукцин хăйне ларакан хакĕ тăрăх та, тупăшсем тăрăх та пĕр сăмахсăрах тултарса пымалла.

Финанс органĕсен хуçалăх ĕçне тарăнрах кĕмелле, хозорганĕсен отчечĕсене тĕплĕнрех тĕрĕслемелле, государство бюджечĕ умĕнчи обязательствăсене пурнăçа кĕртнине тимлĕнрех тĕрĕслемелле.

ОБОРОТРАН ИЛЕКЕН НАЛОГ

Пирĕн бюджетăн тепĕр кирлĕ те паха дохочĕ вăл—оборотран илекен налог пулса тăрать.

1941 çулта СССР халăх хуçалăхне аталантармалли план тăрăх промышленность производствине малалла ӳстерме тата таварçавăрнăшне чылаях ӳстерме пăхнă. Çакă оборотран илекен налог тăрăх плана тултарма экономикăллă çирĕп база туса хурать.

Оборотран илекен налог 1941 çулта СССР тăрăх 125 миллиард тенкĕне яхăнах пухăнмалла туса палăртнă. Россия Федерацийĕн территорийĕнче пирĕн 84 миллиард тенкĕ ытларах е иртнĕ çултинчен 10 миллиард тенкĕ нумайрах пухмалла. Оборотран илекен налогран отчислени туса РСФСР бюджетне 4.490 миллион тенкĕ кĕртме палăртнă.

Çакна калас пулать, иртнĕ çулта чылай финанс органĕсем налогран начислени тунă суммăсене бюджета вăхăтра куçарнине начар контроллесе пычĕç, вырăнти советсен исполнительнăй комитечĕсем государство дохочĕсем тăрăх тата хуçалăхлă организацисем бюджет умĕнчи финанс обязательствисене мĕнле тултарса пынине çителĕксĕр тĕрĕслесе тăнă.

Наркомфин ревизорĕсем çакна палăртнă: Курскра тата Белгородра хуçалăхлă организацисенчен 40 процентĕ тӳлевсене срокра хывман. Костромари тата Рыбинскри хуçалăхлă организацисенчен çуррине яхăн недоимщиксен хисепĕнче тăнă. Курск хулинче сĕт-çу завочĕн директорĕ Ляшик оборотран илекен налога тăтăшах тӳлемесĕр тăнă, çав вăхăтрах заводăн расчетнăй счечĕ çинче яланах укçа нумай пулнă.

Налоговăй отчетноçсене финанс органĕсене вăхăтра тăратман тата отчетсем çинче час-часах оборотран илекен налога мĕн чухлĕ начислени тумалли суммăна кăтартман хуçалăхлă организацисем ку вăхăтчен пур-ха. Государство дохочĕсен инспекторĕсем иртнĕ çулшăн çакăн пек хуçалăхлă организацисем тăрăх 387 миллион тенкĕ ытларах налог хушса начислени тунă!

Пĕр çак сумма кăна налоговăй отчетсене тĕрĕслени мĕнле пысăк вырăн йышăнса тăнине кăтартса парать. Анчах, 1940 çулта чылай финанс пайĕсенче хуçалăхлă организацисен налоговăй отчечĕсене тĕрĕслемесĕр нумай вăхăт хушши выртарнă, çавна май бюджета тӳрремĕн сиен кӳнĕ.

Хуçалăхлă организацисен руководителĕсен государство бюджечĕн интересĕсене çирĕппĕн пăхăнмалла, финанс работникĕсен налоговăй отчетсене вăхăтра тата тĕплĕн тĕрĕслемелле тата государствăн тӳлев дисциплинине пăсакансене татăклăн сирсе пымалла.

Финанс работникĕсем хушшинче плана ăнăçлăн тултарса пыракан инспектор-отличниксем сахал мар. Çав инспекторсем хуçалăхсене лайăх пĕлеççĕ, производствăри тата таварçавăрнăшĕнчи çитменлĕхсене пĕтерме, çавăн пекех вырăнти ресурссене шыраса тупма пулăшаççĕ. 1940 çулта чылай хуласемпе районсенче малта пыракан инспекторсем пуçарнипе çĕнĕ производствăсем организациленĕ.

СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ 1941 çулти январĕн 9-мĕшĕнче «Вырăнти чĕртавартан кулленхи кирлĕ таварсем тата продовольстви туса кăларассине вăйлатмалли мероприятисем çинчен» йышăннă постановлени вырăнсенчи мĕнпур ресурссемпе усă курас тĕлĕшпе анлă майсем туса парать.

Çак постановлени вырăнти советсем тата финанс органĕсем çине ответлă задачăсем хурать. Финанс работникĕсен хăйсен районĕн экономикине лайăх пĕлмелле тата куллен кирлĕ таварсемпе продовольстви туса кăларассине вăйлатма вырăнти ресурссемпе усă курма пулăшмалла.

ХАЛĂХРАН ИЛЕКЕН НАЛОГСЕМ ТАТА СБОРСЕМ

1941 çулта халăхран илекен налогсемпе сборсенчен тата колхозсенчен илекен подоходнăй налогсенчен бюджета 3 миллиард тенкĕ ытларах кĕмелле.

РСФСР Верховный Совечĕн III Сессийĕнче депутатсем Наркомфин налогсем тăрăх ĕçе япăх ертсе пынине, массăллă ĕçе организацилесси çине çителĕксĕр çавăрăнса пăхнине кăтартса пачĕç.

Депутатсен çак пĕтĕмпех тĕрĕс кăтартуне Наркомфин шута илнĕ. Иртнĕ çулта финанс органĕсем налог ĕçне кăштах лайăхлатрĕç. 1940 çулти иккĕмĕш кварталтан пуçласа налогсемпе сборсем тăрăх плансене тăтăшах йĕркеллĕ тултарса пыраççĕ. 1940 çулти виççĕмĕш квартал планне мĕнпур АССР, крайсем тата облаçсем те тултарнă.

Недоимка та чылаях чакрĕ. 1940 çулти январĕн 1-мĕшне вăл ялхуçалăх тӳлевĕсем тăрăх 380 миллион тенкĕ шутланнă пулсан, 1941 çулти январĕн 1-мĕшне вара вăл 87 миллион тенкĕ таран е 4,5 хут чакрĕ.

1940 çулта хуçалăхсен дохочĕсене туллин шута илнĕ тата ялхуçалăх налогне чылай кĕске срокра пухса çитернĕ.

Налог ĕçĕн пахалăхне лайăхлатма Наркомфин организациленĕ налог инспекторĕсемпе агентсен ĕçĕн обществăллă смотрĕ пулăшрĕ. Архангельск тата Молотов облаçĕсенчи, çавăн пекех Калмык АСС Республикинчи финанс органĕсем смотра пуринчен те лайăхрах иртерчĕç тата плана тултарчĕç.

Çакна йышăнас пулать, хăшпĕр финанс пайĕсем тӳлевсем недоимкăсăр пырса тăрассине кирлĕ пек ертсе пымаççĕ-ха. Хăшпĕр финанс пайĕсем налог недоимкисене сăлтавсăрах каçарнисем те пулнă. Çакăн пек Чăваш АСС Республикинче, Курск, Рязань тата ытти облаçсенче те пулнă.

СССР Верховный Совечĕн VIII Сессийĕ колхозсенчен илекен подоходнăй налог çинчен çĕнĕ закон çирĕплетрĕ тата ялхуçалăх налогĕ çинчен калакан закона хушусем кĕртрĕ. Колхозсем çине налог хумалли йĕркене, çавнашкалах доходноçăн кивелнĕ нормисемпе ялхуçалăх налогĕн ставкисене улăштарнă.

Çĕнĕ законсем, паллах, налог хумалли системăна лайăхлатаççĕ тата колхоз стройне малалла та тĕреклетсе пыма пулăшаççĕ. Вырăнти советсен тата финанс органĕсен çак законсене халăха ăнлантарса памалла тата вĕсене тĕрĕс пурнăçа кĕртсе пымалла.

ГОСУДАРСТВО ЗАЕМĔСЕМ ТАТА ПЕРЕКЕТ КАССИНЕ ХУРАКАН ВКЛАДСЕМ

Совет халăхĕн материаллă пурнăçĕ пĕрмаях лайăхланса пыни тата ĕççыннисем партипе правительствăн мĕнпур мероприятийĕсене пурнăçа кĕртме активлăн пулăшни 1940 çулта Виççĕмĕш пятилетка (виççĕмĕш çулхи кăларăм) заемне ăнăçлăн вырнаçтарма май пачĕç.

РСФСР тăрăх 6.124 миллион тенкĕлĕх, урăхла каласан, 1939 çултинчен 1 миллиард тенке яхăн ытларах сарнă, подписчиксен хисепĕ 40 миллион çынна çити ӳснĕ.

Çак цифрăсем совет заемĕсем пысăк ăнăçлăхпа саралнине, совет халăхĕ социализмлă государствăн вăй-хăватне татах та çирĕплетессишĕн тăрăшнине, миллионшар ĕççыннисем Ленин—Сталин партийĕн ĕçне парăннине кăтартса параççĕ! **(Алă çупаççĕ).**

Заем подписки уйрăмăнах Мускавра, Ленинградра, Ростов, Молотов, Тамбов облаçĕсенче, Удмурт, Крым АСС Республикисенче ăнăçлăн иртрĕ. РСФСР чылай районĕсенче колхозлă хресченсем заемшăн укçа чи кĕске срокра, темиçе кун хушшинче хывса çитерчĕç.

1941 çулта государство заемĕсенчен пирĕн республика территоринче пырса кĕрекен 6.692 миллион тенкĕ суммăран 2.256 миллион тенкĕ РСФСР бюджетне кĕртме палăртнă.

Пирĕн çĕршывра перекет кассисен хисепĕ çулран-çул ӳсет. Мĕнпур пысăк ялсоветсенче тата рабочи поселоксенче тенĕ пекех перекет кассисем пур. 1941 çулта республика территорийĕнче 28.600 перекет касси ĕçлекен пулать.

Хальхи вăхăтра вкладчиксем 11.600 пин çын хăйсен укçи-тенкисене перекет кассисенче тытса тăраççĕ.

Çакна калас пулать, пирĕн перекет кассисем çаплах çителĕксĕр ĕçлеççĕ-ха. Перекет кассисенчи работниксен тĕрĕс, лайăх ĕçлемелле, вкладчиксем тата государство заемĕн облигацийĕсене тытакансем хушшинчи ĕçе культурăллă туса пымалла, ĕççыннисен сарлака массисене укçа-тенкĕсене перекет кассисенче тытса усрани лайăх та усăллă пулни çинчен ăнлантарса памалла, государство кассисене çĕнĕ вкладчиксем явăçтармалла.

Госкредит тата перекет ĕçне пулăшакан комиссисене çирĕплетес тата вĕсен ĕçне лайăхлатасси çине уйрăмах тимлĕн çавăрăнса пăхмалла.

Халăхран перекет кассисене вкладчиксем явăçтарасси вкладчиксем хушшинче ĕçлессине лайăх туса пынинчен, перекет ĕçĕ çинчен пĕлсе пропагандăланинчен, перекет кассисене вырăнти советсем тата обществăллă организацисем пулăшнинчен килет.

ГОСУДАРСТВО СТРАХОВАНИЙĔ

Государство страхованийĕ тăрăх ĕçлесси те пĕчĕк мар вырăн йышăнса тăрать. СССР Верховный Совечĕн VI сессийĕ обязательнăй окладной страховани çинчен кăларнă закон колхозсене малашне организаципе хуçалăх тĕлĕшĕнчен тĕреклетме пулăшать.

Иртнĕ çулта колхозсен тата колхозниксен пурлăхĕсене 1939 çултинчен 23.500 миллион тенкĕлĕх ытларах страхланă пулнă. Окладной страхованин планне пĕтĕмпех тултарнă.

Ирĕклĕ страховани тăрăх тӳлевсен поступленийĕ те ӳсрĕ. Апла пулсан та ирĕклĕ тӳлевсен планне 1940 çулта тултарайман.

Колхозсем, колхозниксем, рабочисем тата служащисем государство страхованийĕ урлă укçан пысăк пулăшу илеççĕ. Пĕр иртнĕ çул хушшинче кăна Госстрах органĕсем инкексемшĕн 837 миллион тенкĕ страховка укçи тӳленĕ.

Пирĕн çĕршыври ĕççыннисен материаллă пурнăçĕ ӳссе пыни государство страхованийĕн пур енĕсене те, уйрăмăнах пурнăçа коллективлăн страхлассине тата хуçалăхри пурлăхсене страхлассине аталантарса пыма пулăшать.

Страховой работниксен умĕнче тăракан задача—çак майсем пур енчен те усă курасси пулать.

Рабочисемпе служащисен сарлака массисене пурнăçа коллективлăн страхлас ĕçе явăçтарас тĕлĕшпе профсоюз организацийĕсем пысăк пулăшу пама пултараççĕ.

Ялта ирĕклĕ страховани ĕçне аталантарасси çине уйрăмах тимлĕн çавăрăнса пăхас пулать. Ку ĕçре ирĕклĕ страховани тĕлĕшпе ĕçлекен инспекторсем пысăк вырăн йышăнса тăраççĕ. Государство страховани органĕсен агентсен йышне ӳстерсе пымалла тата вĕсен ĕçне ертсе пырассине вăйлатмалла.

Депутат юлташсем, РСФСР государство бюджечĕн доход пайĕн характеристикине çакăнпа пĕтерме ирĕк парăр.

1941 çулти финанс программи халăх хуçалăхĕн пур отраçлисене те производствăллă плансене, продукцин хăйне ларакан хакне йӳнетмелли заданисене тата накоплениcен планĕсене пĕр пăркаланмасăр тултарма ыйтать. Кашни хуçалăхлă организацин тата кашни гражданинăн хăйĕн государство умĕнчи финанс обязательствине срокра тата пĕтĕмпех тултармалла.

Советсен исполнительнăй комитечĕсен тата финанс органĕсен тӳлев дисциплинине пур енчен те çирĕплетсе пымалла, финанс планне пур тӳлевсем тăрăх та тултарассишĕн, бюджетра çырса хунă кашни пĕр тенкĕ укçана вăхăтра кĕртессишĕн çине тăрса кĕрешмелле.

Совет халăхĕ, партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕн решенийĕсене ответлесе, производствăллă пысăк çĕкленӳ турĕ, çак çĕкленӳ РСФСР государство бюджечĕн доход пайне ăнăçлăн тултарассине шанса тăма май парать.

III. РСФСР 1941 çулти государство бюджечĕн расхочĕсем

Халăх Комиссарĕсен Совечĕ РСФСР 1941 çулти государство бюджечĕн расхочĕсене 24 миллиард та 978 миллион тенкĕлĕх палăртнă.

Государство бюджечĕн средствисем çак ĕçсене каяççĕ:

Расходсем ăçта кайни	Сумма (миллион тенкĕпе)
ПĔТĔМ РАСХОДСЕМ	24.978
Вăл шутран:	
1. Халăх хуçалăхĕ	4.970
Вăл шутран:	
а) промышленность	1.121
б) ялхуçалăх	1.522
в) коммуналлă тата пурăнмалли çуртйĕр хуçалăхĕ	1.693
2. Социаллă-культурăллă мероприятисем	16 987
3. Управлени тата суд органĕсем	2.584
4. Ытти расходсем	437

1941 çулта бюджет средствисен виçĕ пайĕнчен иккĕ ытларах пайне социализмлă культурăна малалла вăйлатса пырас ĕç валли уйăрса параççĕ.

Çапла ĕнтĕ, РСФСР государство бюджечĕ тĕпрен илсен социаллă-культурăллă строительство бюджечĕ пулса тăрать, çакă вăл унăн ССР Союзĕнчи пĕтĕм бюджет системинчи ролĕпе пĕтĕмĕшпех килĕшсе тăрать.

Уйрăм расходсене кăтартса паратăп.

КАПИТАЛЬНĂЙ СТРОИТЕЛЬСТВО ВАЛЛИ УКÇА-ТЕНКĔ ПАРСА ТĂРАССИ

1941 çулта капиталовложенисен пысăккăшне 1.395.500 пин тенкĕ палăртнă. Анчах та çак сумма ССР Союзĕн 1941 çул валли çирĕплетнĕ халăх хуçалăх планĕ тăрăх пирĕн республика территорийĕ çинче тăвакан мĕнпур капитальнăй расходсене палăртса тăмасть.

Вознесенский юлташ партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕнче тунă докладра кăтартса панă пекех, РСФСР тăрăх 1941 çулта тăвакан мĕнпур капитальнăй ĕçсен пысăккăшĕ, 1940 çултипе танлаштарсан, 50 процент чухлĕ ӳсет.

«...Уралпа Хĕвеланăç Çĕпĕр районĕсенчи капиталовложенисем,—тенĕ Вознесенский юлташ,—58 проц. ӳсеççĕ, Кăнтăр-Хĕвелтухăç районĕсенче — 66 проц. тата Çурçĕрпе Çурçĕр-Хĕвеланăç районĕсенче — 147 проц.. Кунта Совет Союзĕн промышленноçлă хăватлă çĕнĕ базисене тăваççĕ».

Промышленноçлă çĕнĕ предприятисем тумалли тата халиччен тунă предприятисене пысăклатмалли программа—1941 çул валли ВКП(б) Центральный Комитечĕпе ССР Союзĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕ йышăннă программа халăх хуçалăхне малалла хăватлăн хăпартса пыма тата пирĕн тăван çĕршывăн оборона тĕрекне çирĕплетсе пыма пулăшать.

РСФСР ведомствине кĕрекен хуçалăх тăрăх капитальнăй строительство валли укçа-тенкĕ парса тăрас ĕçре государство бюджетĕнчен 897.100 пин тенкĕ тата хуçалăх организацийĕсен средствисем шучĕпе 498.400 пин тенкĕ расход тума палăртнă. Çапла ĕнтĕ, çак ĕçре тăвакан мĕнпур расходсен 64,3 процентчĕ бюджет тăрăх паракан ассигнованисемпе витĕнет.

Уйрăм наркоматсем тăрăх капитальнăй расходсен пысăкрах пайне хăйсен средствисемпе тумалла, уйрăмăн илсен, Наркоммясмолпром тăрăх—97,8 процент, Наркомторг тăрăх—94,4 процент тата Наркомпищепром тăрăх—92,9 процент.

Наркоматсен, главксен, трестсен тата предприятисен руководителĕсем капитальнăй строительство валли хуçалăх организацийĕсен средствисене вăхăтра тата пĕтĕмĕшпех пама тивĕçлĕ. Иртнĕ çул хăшпĕр наркоматсем çак средствăсене памасăр тытса тăнă, çакăнпа вара строительство валли укçа-тенкĕ парса тăрас ĕçе йывăрлатса пынă. Çакнашкал ĕçсене тепĕр хут пулмашкăн пама юрамасть.

Финанс органĕсемпе банксем капитальнăй строительство валли хуçалăх организацийĕсен средствисене вăхăтра пухăнса пынине çирĕпрех контроллесе тăмалла.

Эпĕ çулерехре кăтартнă капитальнăй ĕçсемсĕр пуçне, тата лимитсăр йĕркепе 2.304.300 пин тенкĕ расход тума палăртнă.

РСФСР государство бюджетĕнчен лимитсăр йĕркепе тумалли расходсем валли 1.486 200 пин тенкĕ е кирлĕ суммăн 64,5 процентне параççĕ, ытти пайне хуçалăх организацийĕсен средствисемпе витеççĕ.

Иртнĕ çулта РСФС Республикинче çĕнĕ предприятисем тата социаллă-культурăллă учреждениcем нумай тунă, вăл шутра 676 шкул, 118 больница, ача яслисем 77 яслĕ тунă.

Анчах та хăшпĕр отрасльсем тăрăх капитальнăй строительство пурнăçа çителĕксĕр кĕрсе пынă. Пир-авăр промышленноçĕн Наркомачĕ хăйĕн планне пурĕ те 85,8 процент кăна тултарнă. Наркомтекстильпром тăрăх производствăллă çĕнĕ мощноçсене ĕçе кĕртмелли плана та тултарман.

Правительство вырăнти топливо промышленноçĕн Наркоматне тата Свердловск, Челябинск, Молотов область Совечĕсен исполнительнăй комитечĕсене иртнĕ çулта (сентябрь уйăхĕнчен кая юлмасăр) çĕркăмрăк кăлармалли çĕнĕ шахтăсем темиçешер шахта тума хушнăччĕ. Свердловск облаçĕнче, кая юлса пулин те, правительство решенине пурнăçа кĕртнĕ. Молотов тата Челябинск облаçĕсенче вара шахтăсене эксплоатацие кĕртмелли плана чăннипех илсен 40 процент кăна тултарнă. Çакă вăл, уйрăмăн илсен, вырăнти топливо промышленноçĕн Наркомачĕ стройкăсем валли техникăллă документацисене вăхăтра хатĕрлесе паманнипе те çавăн пек пулнă.

Смоленскра çак наркоматăн Торфтресчĕн строительство контори пур. 1940 çулта мĕнле ĕçленĕ-ха вăл? Производство планне 55,7 процент кăна тултарнă, строительство ĕçĕсен хакне 27 процент хăпартнă, накладной расходсене калама çук ӳстерсе янă, çакна пула çулталăк миллиона яхăн убыток тунипе вĕçленнĕ.

Верховный Советăн халичченхи сессийĕсенче вырăнти строительство трестĕсен ĕçне хытă критикленĕ. Паллă тăвас пулать, 1940 çулта вĕсен ĕçĕ кăштах лайăхланнă. Уйрăм облаçсенчи трестсем лайăх результатсем пачĕç. Сăмахран, Архангельскри трест 1940 çулти программăна 105,1 процент тултарнă, строительство хакне 12,8 процент чакарнă тата планран иртерсе 711 пин тенкĕ тупăш илнĕ.

Анчах та нумай облаçсенчи трестсем начар ĕçлеççĕ-ха. Рязаньри стройтрест хăйĕн программине 53 процент кăна тултарнă, çулталăк вĕçĕ тĕлне 229 пин тенкĕ убыток тунă. Пензăри трест татах та начартарах ĕçленĕ. Çак трест тăрăх убыток 992 пин тенкĕ шутланать. Омск облаçĕнчи строительство тресчĕ халичченхи пекех питĕ çителĕксĕр ĕçленĕ. Программăна 45 процент чухлĕ тултарса çитереймен.

Строительство тресчĕсем начар ĕçлени стройкăсенчи хуçасăрлăхран, накладной расходсене тата администраципе хуçалăх расхочĕсене палăртса хунинчен иртерсе янинчен, ĕçукçи фончĕсене ытлашши расходланинчен, строительство материалĕсемпе тата оборудованипе рационально мар усă курнинчен килет.

Наркоматсем тата вырăнти советсем 1941 çулта капитальнăй строительство планне тултарас тĕлĕшпе мĕнпур мерăсене йышăнма тивĕçлĕ. Кунта васкавлă методсене ĕçе кĕртесси çине уйрăмах тимлĕн çавăрăнса пăхмалла.

Финанс органĕсемпе спецбанксен задачи—капитальнăй строительство валли панă средствăсене ĕçе кĕртсе пынине тĕрĕслессине пур майсемпе те вăйлатасси, стройкăсенче хуçалăх расчечĕпе финанс дисциплинине çирĕплетесси пулса тăрать.

ОБОРОТ СРЕДСТВИСЕМ ВАЛЛИ УКÇА-ТЕНКĔ ПАРСА ТĂРАССИ

1941 çулти январĕн 1-мĕш тĕлне РСФСР государство хуçалăх организацийĕсен хăйсен оборот средствисем 9.153.200 пин тенкĕ пулнă. 1941 çулта оборот средствисем 480 миллион та 500 пин тенкĕ чухлĕ ӳсмелле. Хуçалăх организацийĕсен çитеймен оборот средствисене витме 497 миллион та 200 пин тенкĕ палăртнă.

(Юлашки 3-мĕш страницăра).

РСФСР 1-мĕш СОЗЫВРИ ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН IV СЕССИЙĔ

РСФСР 1941 çулти государство бюджечĕ çинчен

РСФСР Финанс Халăх Комиссарĕ А. А. ПОСКОНОВ юлташăн доклачĕ

ЮЛАШКИ

Çапла ĕнтĕ, 1941 çулта хуçалăх организацийĕсен оборот средствисене пополнени памалли пĕтĕм суммăна 977 миллион та 700 пин тенкĕ палăртнă, вĕсенчен 518 миллион та 200 пин тенкине государство бюджечĕн средствисемпе, 459 миллион та 500 пин тенкине хуçалăх организацийĕсенчи накопленисен средствисемпе витмелле.

Паракан ассигнованисем промышленность, совхозсем тата ытти хуçалăх организацийĕсем валли производствăра йĕркеллĕ ĕçлеме, накоплениесен тата бюджета памалли тÿлевсен планне тултарма кирлĕ условисене туса параççĕ.

Калас пулать, хозяйственниксен пĕр пайĕ экономикăпа финанссем çине тимсĕр пăхнине пула пирĕн хăшпĕр предприятисем хăйсен оборот средствисемпе тĕрĕс мар усă кураççĕ. 1940 çулшăн тунă отчетсем çакна кăтартса параççĕ: чылай тĕлсенче чĕртаварсен, материалсен, хатĕр продукцин чăннипе пулнă юлашкийĕсем палăртса çирĕплетнĕ нормативсенчен чылай пысăкрах. Нормативсенчен пысăкрах запассем пулса тăни средствăсене усăсăр вырттарать, финанс ĕçĕнче йывăрлăхсем туса хурать тата хуçалăх организацисем йĕркеллĕ ĕçлесе пырассине пăсса ярать.

1941 çулти январĕн 1-мĕш тĕлне республикăри çăмăл промышленноçăн таварлă-материаллă хаклăхсен планран иртекен юлашкийĕсем 25 миллион та 313 пин тенкĕлĕх пулнă.

Калинин облаçĕнчи Луначарский ячĕпе тăракан кантăк заводĕнче çавăн пек хаклăхсен запасĕсем 1 миллион та 720 пин тенкĕлĕх пулнă, нормăран 780 пин тенкĕ иртсе кайнă. Нормативран çакăн пек чылай пысăкрах запассем пулни хатĕр изделисем ĕçе каймасăр выртнинчен килнĕ.

Çак заводри хозяйственниксем тарăпа упаковка материалĕсене вăхăтра хатĕрлесе хурассишĕн тăрăшман, çакă вара хатĕр продукцие кирлĕ çĕре ăсатма чарса тăнă. Сентябрь—декабрь уйăхĕсенче çак ĕç валли панă 109 вагонран 53 вагонне кăна тиесе янă. Çакна пула хатĕр изделисен чылаях пысăк пайĕ çулталăк вĕçĕ тĕлне заводрах юлнă.

Партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ çапла паллă турĕ: предприятисенче оборудованине, чĕртавара тата хатĕр продукцине учета илес ĕçе çителĕксĕр йĕркелесе яни ытлашши запассем туса хурас ĕçре пысăк вырăн йышăнса тăрать. Таварлă-материаллă хаклăхсене учета илес ĕçе начар йĕркелесе яни çинчен çакăн пек фактсем каласçĕ.

Вырăнти промышленность Наркомачĕн Росчермет тресчĕн предприятийĕсенче 1940 çулта инвентаризаци тунă чухне 2 миллион ытла тенкĕлĕх материалсем тухманнине тата 1 миллион та 290 пин тенкĕлĕх ытлашши пулнине палăртнă. Росинструмент тресчĕ тăрăх 2 миллион тенкĕлĕх тухманнине, 1 миллион та 700 пин тенкĕлĕх ытлашши пулнине палăртнă.

Паллă мар-и ĕнтĕ, учет çакăн пек пулнине кура Росчерметпа Росинструмент тресчĕсенчи хозяйственниксем чылай тĕлсенче суккăрла ĕçленĕ! Учет начар пулни предприятисене тĕрĕс ертсе пыма май памасть.

Е аш-какайпа сĕт-çу промышленноçĕн Наркоматне илер. Çак наркоматăн тресчĕсем отчетсене тăтăшах тытса тăраççĕ. Ивановăри аш-какай тресчĕ хăйĕн главкне 1940 çулти пĕррмĕш кварталшăн тунă баланса майăн 23-мĕшĕнче кăна, урăхла каласан, 28 кун кая юлса тăратнă, иккĕмĕш кварталшăн—августăн 21-мĕшĕнче, е 27 кун кая юлса тăратнă. Ыйтас пулать: çак отчетсем кĕнле оперативлă вырăн йышăнса тăма пултарнă ĕнтĕ?

Партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ панă кăтартусем тăрăх пирĕн хозяйственниксен тимлĕхне учет ыйтăвĕсем еннелле çавăрмалла. Хозяйственниксем баланса мĕн тери час та час тытса пăхĕç, вĕсен ĕçĕ те çав таран лайăхрах пулса пырĕ, çитменлĕхсене тата пăснисене пĕтерес тĕлĕшпе мерăсене часрах йышăнма пултарĕç.

Каласа хăварас пулать, 1940 çулта хăшпĕр хуçалăх организацийĕсем капитальнăй строительство валли панă оборот средствисемпе законсăр йĕркепе усă курас практикăна малалла чăсса пынă. Наркомлесăн республикăри промышленноçĕ тăрăх оборот средствисенчен капитальнăй строительствăна 1 миллион та 600 пин тенкĕ хунă, РСФСР Совхозсен Халăх Комиссарначĕ тăрăх 9 уйăх хушшинче кăна—13 миллион та 400 пин тенкĕ хунă.

Çак юрăхсăр практикăна пĕтерес пулать. Наркоматсен, главксен тата трестсен руководителĕсем предприятисене кирлĕ япаласем парса тăрас ĕçе йĕркелесе яма, таварлă-материаллă хаклăхсен запасĕсене производствăн чăн-чăн нушисемпе килĕштерсе пыма тивĕçлĕ.

Финанс органĕсемпе банксем предприятисен оборот средствисемпе тĕрĕс усă курнине тĕплĕн контроллемелле тата резервсемпе мĕн май килнĕ таранах усă курмалла тумалла.

Пирĕн социализмлă хуçалăхра кашни пĕр пус укçапа, кашни килограмм топливăпа тата чĕртаварпа тĕрĕс тата лайăхрах усă курмалла. Çапла тăвас тесен пирĕн хозяйственниксем, Сталин юлташ панă кăтартăва пурнăçа кĕртсе, производствăна, унăн техникине, унăн финанспа экономика тĕлĕшĕнчи ĕçĕсене чăннипех вĕренсе алла илме тивĕçлĕ.

Депутат юлташсем, тата совхозсен Наркомачĕпе суту-илÿ Наркомачĕн ĕçĕсем çинче чарăнса тăма ирĕк парăр.

ВКП(б) XVIII съезчĕ совхозсенчен пысăк тухăçлă тата пысăк тупăшлă хуçалăхсем туса хурасси çинчен йышăннă решенине пурнăçа кĕртсе пырса, 1940 çулта чылай совхозсем хăйсен ĕçĕнче паха показательсем пачĕç. Çапла пулсан та, нумай совхозсем çителĕксĕр ĕçленине паллă тумасăр хăварма юрамасть. Çакăншăн РСФСР совхозсен Наркомачĕ хăй те чылаях айăплă.

Верховный Совечĕн халичченхи сессийĕсенче совхозсен Наркомачĕн ĕçне критикленĕ пулсан та, çак наркомат 1940 çулта совхозсен производствăллă программине тата вĕсен государство умĕнчи обязательствисене тултарассине пурнăçа кĕртмен.

Совхозсен финанс хуçалăхне халиччен те йĕркелесе яман. Государствăн финанс дисциплинишĕн чăннипе кĕрешни çук. 1940 çулта совхозсен Наркомачĕн ведомствăри контроль 980 предприятирен 440 предприятине ревизи тунă. Совхозсемпе предприятисен 40 процент ытларах пайне ик-виç çул хушши пачах та ревизи туман. Совхозсен Наркомачĕ хăйĕн хуçалăхĕнче большевикла çирĕп йĕркелĕх туса хумалла, финанс дисциплинине çирĕплетме тивĕçлĕ.

1940 çулта Наркомторг системи бюджет умĕнче хăйĕн обязательствисене тултарнă, анчах та, иртнĕ çулсенчи пекех, пысăк тăкаксем тата производительнăй мар расходсем нумай тунă.

Наркомторг системинче государство средствисене сыхласа усрассине контроллес ĕçе халĕ те начар йĕркелесе янă-ха. Çак сăлтавпа час-часах пысăк средствăсене салатса пĕтереççĕ.

Суту-илÿ Наркомачĕ хăйĕн системинче государство средствисене мĕнле расходланине çирĕп контроль туса тăрас ĕçе йĕркелесе яма, кадрсене пĕлсе суйласа илме тата куллен кун тĕрĕслесе пыма тивĕçлĕ.

СОЦИАЛЛĂ-КУЛЬТУРĂЛЛĂ ĔÇСЕМ ВАЛЛИ УКÇА-ТЕНКĔ ПАРСА ТĂРАССИ

ВКП(б) XVIII съездĕнче Сталин юлташ, пирĕн çĕршыв культура строительстви енĕпе тунă калама çук пысăк çитĕнÿсене характеристика парса, çапла каларĕ:

«Халăхăн культурăллă аталанăвĕ енчен илсе пăхсан, отчетлă тапхăр чăннипех те культурăллă революци тапхăрĕ пулчĕ. ССР Союзĕнчи национальноçсен чĕлхисемпе вĕрентсе пурне те обязательнăй йĕркепе пуçламĕш образовани парассине пурнăçа кĕртни, шкулсемпе вĕренекенсен хисепĕ пур сыпăксем тăрăх та ÿсни, аслă шкулсем вĕрентсе кăларакан специалистсен йышĕ ÿсни, çĕнĕ, советлă интеллигенци туса çирĕплетни,—çакăн пек ĕнтĕ халăхăн культурăллă çĕкленĕвĕн пĕтĕмĕшле картини».

Партин XVIII съезчĕ хыççăн пирĕн çĕршывра халăха вĕрентес, сывлăха сыхлас ĕç, наука тата искусство малалла вăйланса ÿсрĕç.

1941 çулта РСФСР государство бюджетĕнчен социаллă-культурăллă мероприятисем валли 17 миллиард тенке яхăн уйăрса пама палăртнă, вăл шутран: халăха вĕрентес ĕç валли—9.405 миллион тенкĕ, сывлăха сыхлас ĕç валли—5.553.100 пин тенкĕ, социаллă обеспеченипе социаллă страховани валли—1.999.500 пин тенкĕ.

РСФСР государство бюджечĕн средствисен 40 процента яхăн пайĕ халăха вĕрентес ĕçе каять. Халăха вĕрентес ĕç валли çакăн пек пысăк сумма уйăрса пани ВКП(б) XVIII съезчĕ лартнă задачăпа—виççĕмĕш пятилеткăра хуласенче пурне те вунă çул вĕрентессине тата ялсемпе мĕнпур нациллĕ республикăсенче пурне те çичĕ çул вĕрентессине туса çитерес задачăпа пĕтĕмĕшпех килĕшсе тăрать.

1941 çулта РСФС Республикинчи шкулсенче 20 миллион çын ытла, е 1940 çултинчен 900 пин çын ытларах вĕренмелле пулать. Ачасен сачĕсенче 387 пин ача тата ачасен çурчĕсенче 200 пин ачана çити воспитани илсе ÿсмелле пулать. Кадрсем хатĕрлес ĕç валли паракан ассигнованисем аслă шкулсенче вĕренекенсен хисепне 182 пин çынна çитерме тата техникумсенче вĕренекенсен хисепне 387 пин çынна çитерме май параççĕ.

Пирĕн çĕршывра халăх сывлăхне сыхлас ĕç çине калама çук пысăк тимлĕхпе пăхаççĕ. Çакна калани те çителĕклĕ: РСФС Республикин 25 миллиардлă бюджечĕн тăваттăмĕш пайне яхăн суммине—5.533.100 пин тенкине ĕççыннисен сывлăхне сыхлас ĕç валли уйăрса параççĕ. Çакă вăл 1940 çулти расходсенчен 641 миллион тенкĕ е 13 процент пысăкрах.

Бюджет тăрăх палăртнă ассигнованисем хуласемпе ялсенчи больницăсенче çĕнĕрен 9.640 койка тума, ачасен яланлăх яслисенчи вырăнсен хисепне 45 пин вырăн ытла ÿстерме май параççĕ. Ача-пăча консультацийĕсен, амбулаторисен тата ачасене сыватмалли больницăсен хисепĕ те чылай ÿсет.

Амбулаторисенчи врачсен хисепĕ 4.637 çын чухлĕ ÿсет, вĕсенчен 3.234 врачне яллă вырăнсене ярăççĕ. 1941 çулта РСФС Республикинчи мĕнпур ялсовечĕсен тăватă пайĕнчен виçĕ пайĕнче яхăнах хăйсен медицина учрежденийĕсем пулаççĕ.

Лечебнăй учрежденисене капитальнăй ремонт тума пысăк ассигнованисем палăртнă. Çак расходсен пысăккăшĕ, иртнĕ çултипе танлаштарсан, 50 процент чухлĕ ÿсет. Приспособленисем валли тата ялти врачсен хваттерĕсене юсас ĕç валли 5 миллион тенкĕ пама палăртнă.

Социаллă обеспечени енĕпе тăвакан расходсем те ÿсеççĕ. 1940 çулта пенсисемпе пособисем пама 1 миллиард та 586 миллион тенкĕ панă пулсан, кăçалхи çул 1 миллиард та 740 миллион тенкĕ пама палăртнă.

Темиçе сăмах—халăха вĕрентес ĕçпе сывлăха сыхлас ĕç органĕсем мĕнле ĕçлени çинчен. 1940 çул хушшинче Наркомпрос, вырăнти советсемпе пĕрле, шкулсене рационализацилес тĕлĕшпе ĕçсем туса ирттерчĕ. Çак ĕçе тунă чух палăртнă шалти пысăк резервсене шкулсен материаллă базисене çирĕплетес ĕçе янă.

Халăха вĕрентес ĕçĕн вырăнсенчи учрежденийĕсен финанс хуçалăхне тĕрĕслени çакна кăтартса пачĕ: государство паракан средствăсемпе чылай тĕлсенче тĕрĕс мар усă кураççĕ. Уйрăмăн илсен, ĕçукçи фончĕсене ытлашши расходлаççĕ.

Сывлăха сыхлас ĕçĕн учрежденийĕсенче те пысăк çитменлĕхсем пур. Ачасен хăшпĕр яслисенче койкăсемпе çителĕксĕр усă кураççĕ. Çакна пула эпир мĕн çухатни çакăнтан та курăнать: пур пек койкăсемпе лайăхрах усă курсан яслĕсенче татах та 30 пине çити ачана пăхса усрама май пулнă пулĕччĕ.

Сывлăха сыхлас ĕç валли паракан средствăсемпе хăшпĕр çĕрте пачах урăх ĕçре усă кураççĕ. Çапла, сăмахран, Сталинград область совечĕн исполкомĕ сив чире хирĕç кĕрешес ĕç валли панă средствăсенчен 90 пин тенкипе хăйĕн Сочири санаторине юсанă çĕрте усă курнă.

1940 çулта сывлăха сыхлас ĕçпе халăха вĕрентес ĕç валли панă суммăсемпе начар усă курни çинчен те каламасăр хăварма юрамасть. Пирĕн правительство шкулсем, больницăсем, клубсем, библиотекăсем, яслĕсем тата социаллă-культурăллă ытти учрежденисем валли çулсерен питех те пысăк средствăсем парать. Халăха вĕрентес ĕçпе сывлăха сыхлас ĕç органĕсем çак средствăсемпе хуçалла усă курни, вĕсем ĕçе нумайрах усă кÿмелле туни кирлĕ.

Наркомпроспа Наркомздравăн хăйсен учрежденийĕсенчи финанс дисциплинине çирĕплетмелле, ведомствăри финанс контролĕн ĕçне лайăхлатасси çине уйрăмах тимлĕн пăхмалла, хăйсен ведомствине кĕрекен учрежденисене çулталăкра пĕр хутран кая мар ревизи тăвассине пурнăçа кĕртмелле.

Социаллă-культурăллă мĕнпур мероприятисем валли укçа-тенкĕне пĕр кăлтăксăр парса тăрасси—вырăнти советсемпе финанс органĕсен пысăк та кирлĕ задачи пулса тăрать.

УПРАВЛЕНИ ВАЛЛИ КАЯКАН РАСХОДСЕМ

Депутат юлташсем! Правительство 1940 çулта государство аппаратне çăмăллатас тата йÿнетес тĕлĕшпе чылай мерăсем йышăнчĕ.

Управлени аппарачĕн штачĕсене республикăри учрежденисем тăрăх 3 пин те 295 единица чухлĕ, вырăнти аппарат тăрăх—14 пин те 502 единица тата хуçалăх организацийĕсемпе предприятисем тăрăх—105 пин те 93 единица чухлĕ чакарнă. Çакăн пек чакарнипе уйăхра 43 миллион тенкĕ перекетленĕ.

Управлени валли каякан расходсене тата суд учрежденийĕсене тытса тăма государство бюджечĕ тăрăх 2 миллиард та 584 миллион та 200 пин тенкĕ палăртнă. Верховный Совет 1940 çул валли çирĕплетнĕ планпа танлаштарсан, çак расходсем 206 миллион тенкĕ чухлĕ сахалланаççĕ.

ССР Союзĕн государство бюджетĕнче управлени аппаратне малалла пĕчĕклетнинчен 2 миллиард тенкĕ перекетлессине шута илнĕ. Çав укçа-тенкĕсенчен пĕр пайне РСФС Республикинчи аппарата пĕчĕклетнинчен илмелле.

Çапла вара, управлени аппаратне лайăхлатас тата йÿнетес ĕçе, уйрăмăнах хуçалăх организацийĕсемпе предприятисем тăрăх, кăçалхи çул та вăйлăн туса пымалла.

Пирĕн хуçалăх организацийĕсенчен нумайĕшĕн структури ытлашши кăткăс, вĕсен штачĕсем вара чылай чухне çавтери ÿссе кайнă.

Акă, сăмахран, Главхимпромăн снабжени отделĕнче управлени аппаратĕнче 36 служащи, отделăн секторсемпе группăсем 16 шутланаççĕ. Çав отделта тĕрлĕ ранглă тата старший начальниксем 29, рядовой работниксем мĕнпурĕ те 7 çын кăна. Çапла вара, кашни работник пуçне тăватă руководитель тивет.

Е тата Ростабакмахортрестăн снабжени отделне илер. Кунта штат пысăк мар—мĕнпурĕ те 8 çын кăна, анчах пурте аслисем: инженерсем—аслисем, товароведсем—аслисем. Аслă вырăнта марри пĕр сотрудник кăна.

Хуçалăхлă ытти чылай предприятисенче те ĕç кунтинчен лайăхах мар. Мускав хулинчи вырăнти промышленность управленийĕн электроарматура заводĕн управлени аппаратне 13 отдела пайланă. Главнăй механик отделĕнче мĕнпурĕ те 2 сотрудник кăна, техникăллă контроль отделĕ вара пĕр начальникран тăрать. Производствăра ĕçлекен 144 рабочи пуçне 66 служащи тивет. ОГИЗ-ăн пĕрремĕш красочнăй заводĕнче 66 рабочи, служащисем 62 çын, урăхла каласан, кашни рабочи пуçне пĕр служащине яхăн тивет.

Аппаратра ытлашши структурăла штатсене пĕтерессн учрежденисен, предприятисен тата финанс органĕсен руководителĕсен çине тăрса пурнăçламалли задача пулса тăрать. Штат дисциплинине пăсакансем çине либералла пăхассине пирĕн татăклăнах пĕтерес пулать.

Финанс органĕсем 1940 çулта штатсене тĕрĕсленĕ чухне çак енĕпе закона пăснисене нумай тупса палăртнă, сăмахран, штатран ытлашши 60 пин должноçа тата ĕçукçине хăйсен ирĕкĕпе ÿстернине 234 пин тупса палăртнă. Служащисен ĕçукçине ÿстерес шутпа вĕсене аслăрах категорисене куçарнине тата должноçсене çĕнĕ ятсем панипе закона пăснă фактсене тупса палăртнă.

Нумаях пулмасть, Мускав облаçĕнчи финанс пайне Мускав облаçĕнчи промсоветăн ремонтно-бытовой конторин штачĕн проектне пăхса тухма тăратнă пулнă.

Проектпа çакăн пек должноçсене пăхнă: атă-пушмак юсас тĕлĕшпе ĕçлекен старший инженер, кÿлмелли хатĕрсене юсас тĕлĕшпе ĕçлекен старший инженер, оборудованипе инструмент организацийĕпе снабжени енĕпе ĕçлекен инженер.

Калас пулать, советсен хăшпĕр исполнительнăй комитечĕсемпе автономлă республикăсен совнаркомĕсем, служащисен ĕçукçине ÿстересси çинчен законсăр решенисем йышăнса, штат дисциплинине пăсас тĕлĕшпе хăйсем пример кăтартнă. Ун пек решенисене 1940 çулта Куйбышев тата Курск область совечĕсен исполкомĕсем, Чечено-Ингуш АССР Совнаркомĕ тата ыт. те йышăннă.

Штатсене контроль тăвассине хăйсем çине хунă финанс органĕсем те штат дисциплинишĕн чăннипе кĕрешмен çеç мар, тата ĕçукçи çинчен калакан закона нумай чухне хăйсем пăсса пынă.

25 крайпа облаçсем тăрăх штатсене тĕрĕслени çакна кăтартрĕ: финанс органĕсем 1940 çулта законсăр ÿстернĕ ставкăсене 8 пин ставка ытла—çулталăкне сакăр миллион тенкĕне яхăн регистрациленĕ.

ССР Союзĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕ хăйĕн çак çулти мартăн 19-мĕшĕнче йышăннă постановленинче финанс органĕсенче штат ĕçĕ пачах çителĕксĕр тăнине палăртрĕ.

Штат ĕçĕнчи çитменлĕхсене кĕске вăхăт хушшинчех пĕтерес пулать. Управлени аппаратне малалла лайăхлатса тата унăн структурине йĕркене кĕртсе пырас ĕç çине уйрăмăнах тимлĕн çавăрăнса пăхмалла, çавăн пекех штат дисциплинине пăхăнса ĕçленине тата администрацие управлени нушисем валли государство укçи-тенкисене расходланине контроль тăвассине хыттăн вăйлатмалла.

Управлени аппаратне малалла та пĕчĕклетнипе перекетленĕ укçа-тенкĕ пĕтĕмĕшпех ССР Союзĕн государство бюджетне пырса кĕмелле тăвас пулать.

Финорганĕсен контрольпе ревизи ĕçĕ пысăк вырăнта тăрать.

Наркомфинăн контрольпе ревизи аппарачĕ 1940 çулта центрта тата вырăнсенче 32 пин те 175 бюджета ревизи тунă, çакă вăл вĕсен пĕтĕм хисепĕнчен 71 процент пулать. Кунсăр пуçне бюджетлă учрежденисене 77 пин те 328 учрежденине тата хуçалăх организацийĕсене 2 пин те 415 организацине ревизи тунă.

Ревизи тунă чухне финанспа бюджет дисциплинине пăснине чылай палăртнă.

ССР Союзĕн Верховный Совечĕн VIII сессинче государство бюджечĕ çинчен тунă докладра Зверев юлташ çакна уйрăмăнах паллă турĕ: Государство Контролĕн Наркоматне туни финанс органĕсене, вĕсем финанс енĕпе контроль тăвассинчен, çухатусемпе, хуçасăрлăхпа, государство укçи-тенкисене законсăр тăкаланипе кĕрешессинчен нимĕн чухлĕ те хăтармасть.

Финорганĕсен контрольпе ревизи ĕçне пур майсемпе те вăйлатса пымалла, государствăн финанспа бюджет дисциплинишĕн активлăн кĕрешмелле, финанс законне пăсассинчен асăрхаттарса тăмалла.

IV. Автономлă республикăсен, крайсен тата облаçсен бюджечĕсем

Депутат юлташсем, 1941 çулти вырăнти бюджетсене характеристика парасси çине куçма ирĕк парăр.

Вырăнти бюджетсене пĕтĕмпе 20 миллиард та 178 миллион та 900 пин тенкĕ пăхнă, вăл 1940 çултинчен 1 миллиард та 25 миллион та 800 пин тенкĕ ытларах пулать.

Кунсăр пуçне вырăнти советсен аллинче, оборот тумалли вырăнне, Госбанкри счетсенче бюджет средствисен юлашкийĕсем 311 миллион тенкĕ чухлĕ юлаççĕ.

Уйрăм республикăсен, крайсен тата облаçсен бюджечĕсене çакнашкал суммăсемпе палăртнă (пиншер тенкĕпе):

1. АССР бюджечĕсем.

Башкир АССР	427.623
Бурят-Монгол АССР	135.387
Дагестан АССР	159.496
Кабардино-Балкар АССР	77.458
Калмык АССР	61.076
Коми АССР	105.826
Крым АССР	278.599
Мари АССР	105.088
Мордва АССР	149.002
Атăл çинчи Нимĕçсен АССР	116.066
Çурçĕр-Осетин АССР	84.903
Тутар АССР	415.321
Удмурт АССР	206.589
Чечено-Ингуш АССР	130.119
Чăваш АССР	163 629
Якут АССР	172.896

II. Крайсен бюджечĕсем.

Алтай крайĕ	341.067
Краснодар крайĕ	482.177
Красноярск крайĕ	360.617
Орджоникидзе крайĕ	329.205
Приморье крайĕ	284.784
Хабаровск крайĕ	556.708

III. Облаçсен бюджечĕсем

Архангельск облаçĕ	242.905
Вологда облаçĕ	251.873
Воронеж облаçĕ	447.161
Горький облаçĕ	549.227
Иваново облаçĕ	451.029
Иркутск облаçĕ	248.737
Калинин облаçĕ	439.436
Киров облаçĕ	290.962
Куйбышев облаçĕ	409.913
Курск облаçĕ	364.891
Ленинград облаçĕ	557.897
Ленинград хули	1100.811
Вăл шутра: 89.204 пин тенкĕ республика бюджетне памалли.	
Молотов облаçĕ	356.724
Мускав облаçĕ	1071.860
Вăл шутра: 119.373 пин тенкĕ республика бюджетне памалли.	
Мускав хули	2100.123
Вăл шутра: 488.030 пин тенкĕ республика бюджетне памалли.	
Мурманск облаçĕ	127.115
Новосибирск облаçĕ	593.793
Омск облаçĕ	382.572
Орел облаçĕ	438.713
Пенза облаçĕ	210.860
Ростов облаçĕ	527.548
Рязань облаçĕ	290.647
Саратов облаçĕ	329.229
Свердловск облаçĕ	514.230
Смоленск облаçĕ	360.331
Сталинград облаçĕ	383.116
Тамбов облаçĕ	231.277
Тула облаçĕ	330.966
Челябинск облаçĕ	467.349
Чита облаçĕ	236.141
Чкалов облаçĕ	286.170
Ярославль облаçĕ	344.353

Советсемпе финанс органĕсен вырăнти бюджета доходсем тăрăх та, расходсем тăрăх та пурнăçа тĕрĕс кĕртмелле тумалла. Вĕсен кирлĕрен те кирлĕ задачи хăйсен дохочĕсене, тÿрремĕнех вырăнти организацисен ĕçĕнчен килекен доходсене, малалла ÿстерсе пынипе вырăнти бюджетсен доход базине çирĕплетесси пулать.

Бюджетлă учрежденисем укçа-тенкĕсене расходланине куллен-кун контроль туса тăрасси çине уйрăмăнах хыттăн çавăрăнса пăхмалла.

Доход планне тата расходсем тунă чухне укçа-тенкĕне перекетлес плана ирттерсе тултарнă суммăсене, ССР Союзĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕпе партин Центральный Комитечĕ 1941 çулти январĕн 9-мĕшĕнче йышăннă постановлени тăрăх, вырăнти чĕртавартан куллен кирлĕ таварсемпе продовольстви, строительство материалĕсемпе топливо туса хатĕрлекен предприятисен строительствипе вĕсене организацилес ĕçе ямалла.

Депутат юлташсем! Союзри, республикăри тата вырăнти бюджетсен пысăккăшĕ çултан çулах ÿссе пырать, çакă вăл мĕнпур автономлă республикăсен, крайсемпе облаçсен хуçалăхне пĕрмаях аталантарса пыма тата вĕсен культурине çĕклесе пыма май парать.

Пример вырăнне Челябинск облаçне илсе кăтартатăп, вăл 1940 çулти бюджета ыттисенчен лайăхрах пурнăçларĕ. Челябинск облаçĕ сталинла пятилеткăсен çулĕсенче хура тата цветной металлургин, машиностроенин тата электроэнерги производствин чи пысăк центрĕсенчен пĕри пулса тăчĕ. Облаçра çакăн пек гигантсем, сăмахран, Магнитогорскри металлурги комбиначĕ, Челябинскри тракторсем тăвакан завод тата ыт. те тунă.

Челябинск облаçĕн ялхуçалăхĕнче те калама çук пысăк улшăнусем пулса иртнĕ. Революциччен хресченсен вакă та сапаланчăк хуçалăхĕсем 300 пин хуçалăх пулнă пулсан, хальхи вăхăтра унта 2887 колхоз тунă. 93 совхоз организациленĕ. Революцичченхи вăхăтпа танлаштарсан акмалли çĕр лаптăкĕ пĕрре çурă хут ытла ÿснĕ.

Челябинск облаçĕн территорийĕнче революциччен ялсенче 1706 шкул, хуласенче пуçламĕш училищесем 30 тата общеобразовательнăй вăтам шкулсем 13 пулнă. Халĕ облаçра пуçламĕш шкулсем 2367, туллимар вăтам шкулсем 522 тата вăтам шкулсем 196 шутланаççĕ. Вĕсенче çур миллион ытла çын вĕренет. Революциччен вузсемпе втузсем пачах пулман, мĕнпурĕ те 3 техникум кăна пулнă, вĕсенче 173 çын вĕреннĕ. Халĕ облаçра аслă шкулсем 10 тата техникумсем, педагогика училищисемпе медицина шкулĕсем 54 шутланаççĕ. Вĕсенче вĕренекенсен хисепĕ 18 пин çынна çити яхăнах шутланать.

Совет влаçĕ вăхăтĕнче облаçра хуласем вăйлăн ÿссе çитĕнчĕç. Çĕнĕ хуласем шăтса тухрĕç. Этем пурăнман çара çеçенхирте пит кĕске вăхăт хушшинчех Магнитогорск хулине — социализмлă çĕнĕ хула туса лартнă, вăл пĕтĕм тĕнчене паллă. Челябинск промышленноçлă тата культурăллă чи пысăк центрсенчен пĕри пулса тăчĕ. Хулари халăхăн хисепĕ кĕске вăхăт хушшинчех 5 хута яхăн ÿснĕ.

Челябинск облаçĕн 1941 çулти бюджетне 467 миллион та 349 пин тенкĕ палăртнă, 1934 çултипе танлаштарсан вăл иккĕ çурă хут ытларах пулать.

Хуçалăхпа культура тĕлĕшĕнчен ÿссе пынине кăтартакан усă пример вырăнне Крым Автономлă Советлă Социализмлă Республикине—пирĕн Пĕтĕм Союзри здравницăна илсе кăтартма пулать.

1928 çулта Крым АСС Республикин бюджечĕ мĕнпурĕ те 25 миллион тенкĕ кăна пулнă, 1941 çулта вара унăн бюджечĕ 278 миллион тенкĕ çити ÿснĕ, 13 çул хушшинче 11 хут ытла пысăкланнă.

Совет влаçĕн çулĕсенче Крымра малта тăракан техникăпа пуянлатнă социализмлă индустри тунă. Заводсем, фабрикăсемпе электростанцисем нумай тунă тата пĕтĕмĕшпех реконструкциленĕ.

Акмалли çĕр лаптăкĕсем пысăкланса пыраççĕ, пĕрлешÿллĕ выльăх-чĕрлĕх йышĕ ÿссе пырать, социализмлă уйхирсен тырпул тухăçĕ ÿссе пырать.

Культура та,—формипе нациллĕ тата содержанийĕпе социализмлă культура хăвăрт аталанса пырать. Патша вăхăтĕнче тутар халăхĕ пĕтĕмĕшпе тенĕ пекех хутла пĕлмен. Нациллĕ культурăна пур майпа та хĕссе тăнă.

Халĕ Крымра пурне те пуçламĕш шкул таран вĕрентесси пĕтĕмĕшпех пурнăçа кĕрсе пырать тата çичĕ çул таран вĕрентмелле тунă. Юлашки виçĕ çул хушшинче кăна 25 шкул туса лартнă, вĕсенче 10 400 вырăн. Совет влаçĕ пулнăранпа иртнĕ 20 çул хушшинче Крым АСС Республикинче пилĕк вуз тата 30 техникум уçнă, вĕсенче 11 пин ытла студент вĕренет. Республикăра—455 киноустановка, 24 музей, 911 библиотека, пин ытла клубсемпе вулав çурчĕсем.

Крымри курортсенче çулсерен Совет Союзĕнчи çĕршер пин ĕççынни сывалать.

Ĕлĕк кая юлнă, патша самодержавийĕ пусмăрта тытса усранă Инçетри Çурçĕрти халăхсем тата мĕнле пысăк çитĕнÿсем турĕç!

Октябрьти социализмлă аслă революци, нациллĕ пусмăрлăха ĕмĕрлĕхех пĕтерсе хурса, Инçетри Çурçĕрти халăхсене хуçалăхпа культура тĕлĕшĕнчен аталанса пыма пур условисене те туса пачĕ. Эвенкисем, ненецсем, хантсем, мансисем тата Çурçĕрти ытти мĕнпур халăхсем те çĕнĕ, хаваслă та телейлĕ пурнăçпа пурăнма тытăнчĕç.

Пăхăр-ха Ханти-Манси национальнăй округĕ, малтан Омск облаçĕнчи Остяко-Вогульски округ пулнăскер çине. Ханти-Манси халăхĕн экономикипе йăли халĕ палламалла мар пулса тăраççĕ. Промышленноçа çĕнĕрен тăваççĕ. Округра пулăран консерва тăвакан комбинат, пулă завочĕсем тăваттă тата вăрман завочĕсем иккĕ тунă. Пысăк вăрманпромхозсем иккĕ ĕçлеççĕ. Урал тăвĕсенче çĕр айĕнчи пуянлăхсемпе усă курассине организацилеççĕ. Хаклă йышши тирсемпе охота хуçалăхĕн чĕртавар бази пысăкланса пырать.

Округри акмалли çĕр лаптăкĕ 1934 çулта 295 гектар пулнинчен 11.565 гектара çити ÿснĕ. Ĕлĕк вырăнтан-вырăна куçса çÿрекенсем халĕ пĕр вырăнта пурăнасси çине куçаççĕ.

Революциччен хутла пĕлекен хантсемпе мансисем пĕрерĕн кăна шутланнă. 1939 çулти перепис тăрăх хантсемпе мансисенчен 40 проценчĕ хутла пĕлеççĕ.

Шкул çулне çитмен ачасен учрежденийĕсемпе политпросвет учрежденисем йышлăн шутланаççĕ, культбазăсем организациленĕ, вĕсенче шкул-интернатсем, клубсем, ветеринарипе зоотехника тата агрономи пункчĕсем пур. Тундрăри чи инçетри вырăнсенче Ильич ламписем çутăлаççĕ.

1913 çулта округ территорийĕнче мĕнпурĕ те икĕ врач, пилĕк фельдшер тата папаç карчăксем иккĕ пулнă. Çавăнпа та нимĕн тĕлĕнмелли те çук: тундрăри мĕнпур «медицина» юмăç карчăкĕсемпе шамансен аллинче пулнă, вĕсем чирлĕ çынсене бубеньсемпе, кăвательпе, эрĕшмен картипе, упа шăлĕсемпе тата ăрăмланипе «сыватнă».

1941 çулта округра медицина работникĕсем тăватçĕр çын ытла шутланаççĕ.

Ханты-Манси национальнăй округĕн бюджечĕ юлашки 8 çул хушшинче 4 миллион тенкĕ пулнинчен 25 миллион çурă тенкĕне çити, е 6 хут ытла ÿснĕ.

Автономлă ытти мĕнпур республикăсем, крайсем, облаçсемпе округсем тăрăх та социализм строительствинче калама çук пысăк çитĕнÿсем тунă. Çакă вăл Советлă Социализмлă Республикăсен Союзĕнчи халăхсен телейĕ çинчен, совет культури аталанса пыни çинчен, ленинла-сталинла наци политики çĕнтерни çинчен кăтартса парать. **(Алă çупаççĕ).**

Депутат юлташсем! РСФСР государство бюджетне пурнăçа кĕртесси — ĕççынни депутачĕсен вырăнти Совечĕсен исполнительнăй комитечĕсен, советпа хуçалăхăн мĕнпур организацийĕсен, пирĕн республикăри кашни гражданинăн хуçалăхлă-политикăллă питех те ответлă задачи.

Бюджетăн дохочĕсене тултарас тата ирттерсе тултарас тĕлĕшпе пĕтĕм вăя хумалла, государство укçи-тенкисене тивĕçлĕ çĕре, пысăккăн перекетлесе тата пысăккăн усă курмалла расходланине çирĕппĕн контроллесе тăмалла.

Партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ хуçалăх планне кашни цехра, кашни бригадăра, кашни станок çинче тата кашни сменăра куллен тултарса пырасси çинчен, промышленность продукцийĕн хăйне тума ларакан хакне тăтăшах йÿнетсе пырасси çинчен, хозрасчета пур майпа та çирĕплетсе пырасси тата тирпейсĕрлĕхе тĕппипех пĕтересси çинчен панă директивăсене çирĕппĕн пурнăçласа пыни—1941 çулти финанс программине пурнăçа кĕртмелли чи кирлĕрен те кирлĕ условие пулса тăрать.

Республика бюджетне, Совет Союзĕн иксĕр вунултă миллиардлă бюджетне тултарнă пекех, тултарассине шантарса тăраканни вăл—совет халăхĕн пирĕн çĕршыв хăватне татах та ытларах тĕреклетес ирĕк-кăмăлĕ, аслă Сталин ертсе пынипе пĕр пăркаланмасăр малалла, коммунизмăн çĕнĕ çĕнтерĕвĕсем патне пырас ирĕк-кăмăлĕ пулса тăрать! (Нумайччен алă çупаççĕ).

Германия Югославипе Грецине хирĕç вăрçă пуçланă

БЕРЛИН, апрелĕн 6-мĕш. (ТАСС). Паян ирхине ирех Германи çарĕн хĕçпăшаллă вăйĕсем Югославипе Грецине хирĕç вăрçă ĕçĕсем пуçланă.

БЕРЛИН, апрелĕн 6-мĕш. (ТАСС). Гитлер Германи халăхне тата кăнтăр-хĕвелтухăç фронтĕнчи салтаксене радио тăрăх чĕнсе воззванисем каларнă. Çав воззванисенче Гитлер паян иртенпе пуçласа Германия Грецине Югославине хирĕç вăрçă вăрçать, тесе пĕлтернĕ.

Германи правительстви Грецине панă нота

БЕРЛИН, апрелĕн 6-мĕш. (ТАСС). Паян ирхине Германи ютçĕршыв ĕçĕсен министрĕ Греци посланникне нота панă. Нотăра Греция Англипе пĕр шухăшлă пулса ĕçлени çинчен калакан чылай фактсемпе документсене асăннă, çавăн пекех тата Греция — «Англи войскисене Европа территорийĕ çине килсе кĕме ирĕк панă пĕртен-пĕр государство», пулса тăрать тесе кăтартса панă. Германин хĕçпăшаллă вăйĕсене, тенĕ нотăра, «Британин хĕçпăшаллă вăйĕсене Греци территорийĕ çинчен хăваласа кăларма» приказ панă тата «Германин хĕçпăшаллă вăйĕсене хирĕç тăракансене пурне те пĕр хĕрхенмесĕр путарса пыраççĕ».

Германи правительстви Грецине панă нота çумне меморандум хушса хунă, унта Германипе Греци хушшинче юлашки çулсенче пулнă отношенисем çинчен каласа панă.

Германипе Греци хушшинчи вăрçă ĕçĕсем

БЕРЛИН, апрелĕн 6-мĕш. (ТАСС). Германири информаци бюровĕ çапла пĕлтерет: Грецире, Струма юханшывĕн айлăмĕнче, Германи войскисем вăйлăн çине тăрса кĕрешекен противникпе тĕл пулнă.

Италия Югославине хирĕç вăрçăпа тухнă

РИМ, апрелĕн 6-мĕш. (ТАСС). Стефани агентстви Итали правительствин официальнăй заявленине парать, çав заявленире Италия Германипе пĕрле Югославине хирĕç вăрçăпа тухма йышăнни çинчен пĕлтернĕ.

Грецири телеграф агентстви Германипе Греци хушшинчи вăрçă ĕçĕсем пуçланни çинчен пĕлтерни

АФИНЫ, апрелĕн 6-мĕш. (ТАСС). Грецири телеграф агентстви çапла пĕлтерет: паян ирхине 5 сехет те 30 минутăра Германин Афины хулинчи посланникĕ премьер-министр Коризисăн хваттерне пынă, ăна çапла пĕлтернĕ: çакăнпа пĕр вăхăтрах Грецин Берлинри посланникне Германи правительстви нота панă, çав нотăра Грецине Англин çар вăйĕсем пынине пула паян ирхине Германи войскисем Греци территорийĕ çине пырса кĕреççĕ, тенĕ.

Премьер-министр Германи посланникне çакăн пек ответ панă: Греция, хăйĕн çĕрне хӳтлесе, Германи хĕçпăшаллă вăйĕсене хирĕç кĕрешме пуçлать.

Ирхине 5 сехет те 30 минутăра Хĕвелтухăç Македонипе Фракире вăрçă ĕçĕсем пуçланнă. Грецин чикĕри посчĕсем çине Германин хĕçпăшаллă вăйĕсем пырса тапăннă.

Германипе Югослави хушшинчи отношенисем пирки Германи правительстви пĕлтерни

БЕРЛИН, апрелĕн 5-мĕш. (ТАСС). Германири информаци бюровĕ Германипе Югослави хушшинчи отношенисем пирки Германи правительствин официальнăй заявленине парать.

Заявленире Англипе Югослави хушшинчи отношенисем çинчен калакан чылай фактсене илсе кăтартнă, хăшпĕр документсене асăннă. Германи правительстви, тенĕ заявленире, Германи войскисене Югослави тĕлĕшпе хăйсен мĕнпур çар хăвачĕпе усă курма приказ панă.

Германи правительствин меморандумĕ çумне Германипе Югослави хушшинче 1914—1918 çулсенчи вăрçă хыççăн пулнă отношенисем çинчен тĕплĕн калакан меморандум хушса хунă.

Германи авиацийĕ Белград çине пырса тапăннă

БЕРЛИН, апрелĕн 6-мĕш. (ТАСС). Германири информаци бюровĕ çапла пĕлтерет: паян кăнтăрла иртсен Германи бомбардировщикĕсем Белград çине иккĕмĕш хут вăйлăн пырса тапăннă.

Иракри государствăллă переворот

ЛОНДОН, апрелĕн 4-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, Иракра государствăллă переворот пулса иртнĕ. Çĕршыври лару-тăру паллă мар-ха, çĕнĕ правительство пуçĕнче Рашид Али Гайлани тăни çинчен кăна пĕлеççĕ, вăл Багдадра влаçа хăй аллине çавăрса илнĕ. Лондонра илнĕ сведенисем тăрăх, халичченхи премьер-министрăн Таха Аль-Хашими генералăн отставкине регент йышăнман, çĕнĕ кабинет туса йĕркелеме никама та хушман.

Багдадра государство учрежденийĕсене, парламента салатса янă тата регент столицăран урăх çĕре тухса кайнă вăхăтра туртса илнĕ. Престол çине провинцисем мĕнле пăхни те паллă мар-ха. Хальхи вăхăтра Англи правительстви Иракăн çĕнĕ правительстви çине мĕнле пăхасси çинчен тăракан ыйтăва сӳтсе-явать.

Латин Америкинче нимĕçсене арестлени

НЬЮ-ИОРК, апрелĕн 5-мĕш. (ТАСС). Юнайтед пресс агентстви Гваякильрен (Эквадор) çапла пĕлтерет: Киторан илнĕ сведенисем тăрăх, Эквадор правительстви Супрас ятлă нимĕçе çĕршывран кăларса янă, çак нимĕçе Эквадор правительствине хирĕçле ĕçсем тунăшăн айăпланă.

Юнайтед пресс агентствин корреспонденчĕ Белемран (Бразилия) çапла пĕлтерет: фон Зигинген ятлă нимĕçе Бразилирен кăларса янă, ăна «Амазонка шывĕ тинĕсе юхса тухакан районра иккĕлентерекен ĕçсем тунăшăн» айăпланă.

Юнайтед пресс агентствин корреспонденчĕ Камагуэйран (Куба) пĕлтернĕ тăрăх, унта шпионла ĕçсем тăваççĕ тесе шутласа, икĕ нимĕçе арестленĕ.

КĔСКЕН

▲ Швеци рикстачĕ çар самолечĕсем валли çĕнĕ аэродром тума 8 миллион та 544 пин крона укçа памалла тунă.

▲ Амстердамра тавар хакĕсене тĕрĕслесе тăрас тĕлĕшпе ĕçлекен инспектор тир-сăран тăвакан пĕр фирма çине 5.500 гульден тухлĕ штраф хунă, мĕншĕн тесен çак фирма технически çусене яланхи хакран 100 процент ӳстерсе сутнă. Палăртса çирĕплетнĕ хаксене пăснăшăн апат-çимĕçпе тата вутăпа сутă тăвакан чылай çынсем çине те штрафсем хунă.

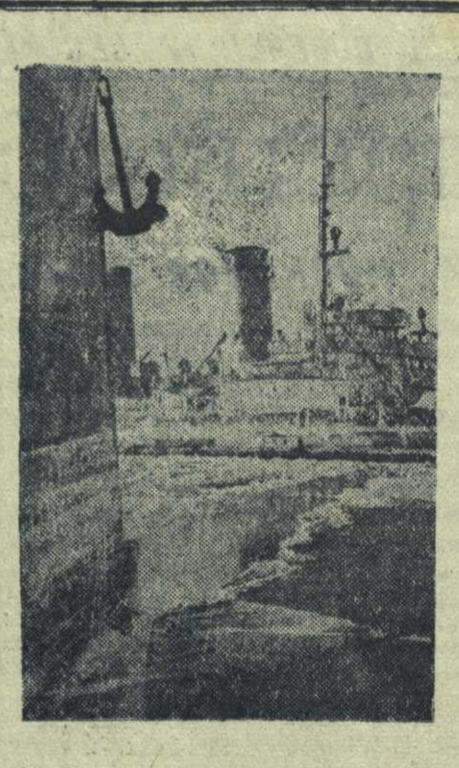

Хĕллехи навигаци Инçет-Хĕвелтухăçĕнче. УКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: «Лазарь Каганович» ледокол Ногаевски портра. Н. Лаврененок фотоӳкерчĕкĕ (ТАСС).

▲ ▲ ▲

Опытник-колхозниксем

Алтайри опытник-колхозниксем малта пыракан агротехникăна пысăк çĕр лаптăкĕсем çинче ĕçе кĕртессишĕн кĕрешӳ сарса янă. Андреевски районĕнчи Политотдел ячĕпе тăракан колхозри звеньевой, çурхи тулăн тĕнчипех палăрса тăракан рекордлă тухăçлăхне туса илнĕ Сергеева юлташ пысăк тухăçлă тырпулăн чаплă мастерĕпе Ефремов юлташпа ăмăртăва тухнă. Вăл 1000 гектар çинче кашни гектартан 35-шер центнер тĕштырă туса илме обязательство панă.

Локтевски районĕнчи «Советский путь» колхозри хата-лаборатори заведующийĕ Чистов юлташ кĕрхи тулăн 5 тĕрлĕ сортне сăнать, 14 сортлă курăк вăрлăхĕсене ĕрчетет. Вăл академик Т. Д. Лысенко лартнă задачăна — Çĕпĕрти сахал юрлă çĕсенхирсенчи шартлама сивĕсене чăтма пултаракан кĕрхи тулă сорчĕ тăвас задачăна татса парас тĕлĕшпе опытсем тăвать.

Сайра тĕл пулакан кĕнеке

Полтавăри область библиотекинче М. Горькин виçĕ калавĕн сайра тĕл пулакан изданине тупнă. Кĕнекен титул листи çине çапла çырнă: «Максим Горький. Виçĕ калав. (Вырăс цензури пичетлесе кăларма чарнă) Берлин. Иоанн Рэде изданийĕ. 1902» Кĕнекене Лейпцигра пичетлесе кăларнă. Унта çакăн пек калавсем кĕнĕ: «Писатель, который зазнался», «Перед лицом жизни», «Весенняя мелодия». «Перед лицом жизни» калавра Горький пурнăçран ирĕклĕх йăлăнса ыйтакан интеллигентран питлесе кулать. «Весенняя мелодия» калавра паллă «Песнь о буревестнике» произведени пĕтĕмĕшпех пур.

Кĕнекене шнурокпа çĕленĕ, шнурокне сургучлă пичетпе çирĕплетнĕ. Пичет çинче çакăн пек сăмахсем сыхланса юлнă: «Пристав 1 стана Роменского уезда».

Советлă Молдавири культура строительстви

Кăçалхи çул советлă Молдавире культура строительстви валли 295 миллион тенкĕ ытла уйăрнă, с вăл республика бюджечĕн 64 проценчĕ пулать. Ялсенче çĕнĕрен 100 кинотеатр хуласенче 5 кинотеатр, ялсенче 65 клуб, районсенче 30 клуб, культура çурчĕсем 12 çурт, вунщар библиотека 52 шкул уçăççĕ. Лечебнăй учрежденисен хисепĕ те чылай ӳсет. Бендеры Бельцы хулисенче тата ытти хуласенче те научно-исследовательски станцисем, краеведени музейĕсем организациленĕççĕ.

Çак кунсенче Кишиневра музей уçăлнă. Культура дворецне туса пĕтереççĕ. Çывăх вăхăтрах 3 музей уçăлать, оперăпа балет театрне тума пуçлаççĕ.

Республикăри ялсен сăн-сăпачĕ улшăнать. Котовское ялĕнче, сăмахран, кĕске вăхăт хушшинчех культура çуртĕ, библиотека, Котовский музейĕ, шкул уçăлнă.

Европăри тата Африкăри вăрçă

(Вăрçă ĕçĕсен дневникĕ)

Англипе Германи хушшинчи фронтра çапăçакан енсен авиацийĕ чылаях активлăн кĕрешни палăрать. Германи командованийĕн сводкинче каланă тăрăх, ыран апрелĕн 5-мĕш тенĕ чух çĕрле Германи бомбардировщикĕсен пысăк соединенийĕсем Бристольри вăрçă ĕçĕшĕн кирлĕ объектсем çине татах тепĕр хут бомбăсем пырса пăрахнă. Çавăн пекех Грейт-Ярмут порчĕ çине те бомбăсем пăрахнă. Тинĕс çинчи операцисем малалла сарăлса пынă. Германин подводнăй лодкисем Англин суту-илӳ тумалли темиçе суднине путарни çинчен пĕлтереççĕ.

Англи авиацийĕн министерстви кăларнă коммюникере çапла каланă: апрелĕн 4-мĕшĕнче кăнтăрла Çурçĕр Францийпе Бельги тĕлĕнче вĕçсе çӳренĕ вăхăтра Англи истребителĕсен соединенийĕсем тĕрлĕ сооруженисемпе аэродромсем çине пулеметсенчен пенĕ. Çав кунах Францин хĕвеланăç çыранĕ патĕнче Англи бомбардировщикĕсем противникăн çар суднисене атакăланă, вĕсенчен пĕрне пысăк сиенсем кӳнĕ.

Ыран апрелĕн 5-мĕш тенĕ чух çĕрле Англи бомбардировщикĕсен пысăк соединенийĕсем Брестри (Франция) тинĕс-çар базине хирĕç çĕнĕ атакăсем пуçланă, çав базăра Германин «Шарнгорст» тата «Гнейзенау» ятлă линкорĕсем пытанса тăраççĕ. Англин хăшпĕр самолечĕсем бомбăсене аялтан вĕçсе пырса пăрахнă. Пысăк калибрлă бомбăсем карапсем хушшине ӳкнĕ. Çавăн пекех Брестри нефтехранилищесемпе складсем çине те бомбăсем пырса пăрахнă. Англи бомбардировщикĕсен тепĕр соединенийĕ Роттердамри нефтехранилищесене тата Рур облаçĕнчи промышленность объекчĕсем çине бомбăсем пырса пăрахнă.

* * *

Албанири фронтра пысăк мар çапăçусем пынă. Греци çарĕн командованийĕ пĕлтернĕ тăрăх, Греци войскисем противникăн укреплениллĕ хăшпĕр позицийĕсене туртса илнĕ. Греци танксене хирĕç кĕрешмелли артиллерийĕ Италин танклă чăсĕсен атакине сирсе янă. Итали командованийĕ пĕлтернĕ тăрăх, Итали авиацийĕ Корфу портĕнче тăракан суднăсем çине пырса тапăннă тата Грецин пĕр çĕре пухăннă войскисем çине бомбăсем пырса пăрахнă.

Грецири государство хăрушсăрлăх министерстви пĕлтернĕ тăрăх, Итали самолечĕсем Аргостолион хули çине (Кефаллиния утравĕ) бомбăсем пырса пăрахнă.

* * *

Çурçĕр Африкăра, Германи командованийĕн сводкинче каланă тăрăх, Италипе Германи войскисем çурçĕр еннелле чакса каякан англичансен войскисене хăваласа пыраççĕ. Солук таврашĕнче (Бенгазирен кăнтăр енче) Германи самолечĕсем Англи войскисен мотомеханизированнăй колонни çине бомбăсем пырса пăрахнă. Итали авиацийĕ, тенĕ Итали сводкинче, Гераклионри (Крит утравĕ) авиаци бази çине кĕтмен çĕртен пырса тапăннă.

Рейтер агентстви тинĕс обозревателĕ Ливине Германин çĕнĕ войскисене илсе пыни çинчен пĕлтерет. Германи войскисене турттарса пынă суднăсенчен нумайĕшĕ Италин хĕвеланăç çыранĕнчи Çалерно портĕнчен тухнă тата Сицили тавра Тунис шывĕсем çине пырса кĕнĕ, тесе шутлаççĕ. Çакăнтан çыран тăрăх малалла кайса, вĕсем Триполине çитме пултарнă.

Хĕвелтухăç Африкăра Асмара патĕнчен кăнтăр еннелле наступлени туса пыракан англичансен войскисем Абиссинири Алуа хулине туртса илнĕ.

Апрелĕн 5-мĕш. (ТАСС).

Комсомолецсен гимнастикăллă ăмăртăвĕсем

Комсомолецсен гимнастикăллă ăмăртăвĕсене 11.140 çын хутшăннă

Комсомолецсен гимнастикăллă-массăллă ăмăртăвĕсене ирттерес тĕлĕшпе ВЛКСМ Чăваш обкомĕ çумĕнче ĕçлекен оргкомитет илнĕ туллимар сведенисем тăрăх, апрелĕн 6-мĕшĕнче—ăмăртусен малтанхи кунĕнче—комсомолецсен гимнастикăллă ăмăртăвне 11.140 çын хутшăннă, вĕсенчен 10.950 çын ГТО комплексĕн гимнастика нормине панă. Ăмăртăвăн пирвайхи кунĕ республикăри çамрăксен массăллă уявĕ пулса тăчĕ.

Пирвайхи кунăн результачĕсем тăрăх ăмăртура Хĕрлĕ Чутай, Çĕрпӳ, Сĕнтĕрвăрри районĕсем тата Шупашкар хула организацийĕ малта пыраççĕ.

Юлса пыракан организацисем: Вăрмар (ВЛКСМ райкомĕн секретарĕ Аверьянова), Советски (ВЛКСМ райкомĕн секретарĕ Кузьмин), Шăхасан (ВЛКСМ райкомĕн секретарĕ Алексеева) тата Вăрнар (ВЛКСМ райкомĕн секретарĕ Андреев).

Ăмăртусем апрелĕн 20-мĕшчен пыраççĕ. Чылай районсем комсомолецсен гимнастикăллă ăмăртăвĕсене апрелĕн 15-мĕш тĕлне вĕçлеме пулчĕç.

ОРГКОМИТЕТ.

Малтанхи кун

ÇĔРПӲ, апрелĕн 7-мĕш. **(Телефон тăрăх).** Ĕнер районра комсомолецсен гимнастикăллă ăмăртăвĕсем пуçланчĕç. Пирвайхи кун вăл ăмăртăва фельдшерсен шкулĕнчи, педучилищĕри, профшкулти, ялхуçалăх техникумĕнчи организацисенчен 530 çын ытла хутшăннă.

Шкулсенче гимнастикăллă ăмăртăва аван хатĕрленсе кĕтсе илчĕç. Предприятисенче тата учрежденисенче ăмăрту япăх пырать. Комсомолăн предприятисем çумĕнчи пуçламăш организацийĕсем гимнастикăллă ăмăртусене ирттерес тĕлĕшпе çителĕксĕр ĕçлеççĕ. Çакăн пирки пирвайхи кун предприятисенчен пĕр коллектив кăна ăмăртăва хутшăннă.

Комсомолецсен гимнастикăллă ăмăртăвĕсене ирттересси колхозсенче уйрăмах çителĕксĕр пырать. Районри колхозсенчен Туçи тата Рындино колхозсенче кăна гимнастикăллă ăмăртăва хутшăннă.

ВЛКСМ райкомĕ шкулсенчи çитĕнӳсемпе лăпланса ларнă. Предприятисемпе колхозсене гимнастикăллă ăмăртусене хатĕрленме сахал пулăшнă.

Ăмăртун пирвайхи кунĕсенче спорт хатĕрĕсем: брусья, бум т. ыт. снарядсем çителĕксĕр пулни палăрчĕ. Комсомол организацийĕсен малтанхи кунсенче палăртнă çитменлĕхсене шута илсе, вĕсене халех пĕтермелле.

Т. МАЙОРОВ.

Виçĕ пин группа

Комсомолецсен гимнастикăллă ăмăртăвĕсене хатĕрленсе ирттерес тĕлĕшпе ВЛКСМ Чăваш обкомĕ çумĕнче ĕçлекен оргкомитет пĕлтернĕ тăрăх, пирĕн республикăра 3.000 группа организациленĕ.

Çав группăсенче 30 пин çамрăка яхăн гимнастикăллă ăмăртăва хутшăнма тренировкăсенче пулса хатĕрленнĕ. Вăл шутран 23 пин комсомолец.

Ăмăртăва хутшăнаççĕ

ИШЛЕЙ. Тăрăнти туллимар вăтам шкулта комсомолецсен гимнастикăллă ăмăртăвĕсене хутшăнма 2 группа хатĕрленет. Çак группăсем вĕренӳ хыççăн кашни кунах тренировкăсем ирттереççĕ.

Шкулти комсомолецсем ăмăртăва лайăх хатĕрленнипе кĕтсе илме тăрăшаççĕ.

Я. ВАСИЛЬЕВ.

Комсомолецсем пуçарнипе

ЭЛĔК. Комсомолăн Вырăс Сормри пуçламăш организацийĕ пуçарнипе колхозра вут-кăвартан кĕрешес ĕç мĕнле пынине тĕрĕслесе тухнă. Ун чухне хăшпĕр колхозниксен килĕсенче кăмакăсемпе мăръесем начар пулнине палăртнă, вĕсене çийĕнчех юсама кирлине кăтартса панă. Уйрăм колхозниксемпе пĕрле пухăнса вут-кăварпа кĕрешмелли мероприятисем çинчен калаçусем туса ирттернĕ.

ИВ. МОСЕЕВ.

Çурхи шыв тулнипе кĕрешме хатĕр тăрар

Ленинградри Метеорологи Институчĕн Метеорологи службин сăнаса пынă тăрăх, Чăваш республикин территорийĕнче Атăл пăрĕ кăçал апрелĕн 17—23-мĕш хушшинче, Сăр шывĕ çинче апрелĕн 15—21-мĕш хушшинче каймалла.

Кăçал хĕлле юр нумай çурĕ, çавнашкалах апрелĕн иккĕмĕш çуруйăхĕнче çумăр нумай çăвасса кĕтеççĕ. Çав вăхăтрах çанталăк 10—15 градус ăшă тăрсан, юр хăвăрт ирĕлнипе пĕчĕк çырмасем хăвăрт тулса кайма пултараççĕ.

Кăçал Атăл шывĕ 1940 çулхинчен пĕр метр çурă ытларах тулмалла. Çавăнпа та çурхи шыв тулнă вăхăтра кĕтмен инкексемпе кĕрешме малтанах хатĕр тăрас пулать.

Чăваш ОСВОД-ăн республика территорийĕнче 3 спасательнăй станци тата Ильинкăра 1-мĕш разрядлă спасательнăй пост пур. Вĕсенче ĕçлеме ОСВОД Чăваш Совечĕ курс урлă çăмăл водолазсем 21 çын вĕрентсе хатĕрленĕ. Çăмăл водолазсем февралĕн 20-мĕшĕнчех ĕçлеме вырăнсене саланнă. Унта вĕсем çурхи шыв тулнипе кĕрешме хатĕр тăраççĕ.

Шупашкарта спасательнăй станцисем çумĕнче çурхи шывпа кĕрешме штабсем организациленĕ. Спасательнăй служба валли хăвăрт çӳрекен 4 катер тата пĕр глиссер хатĕрленĕ. Кусемсĕр пуçне 28 шлюпка пур, вĕсене халь сăрлама хатĕрленеççĕ. Катерсене, шлюпкăсене апрелĕн 15-мĕшне сăрласа çитерме палăртнă.

Чăваш ОСВОД-ăн тата вырăнсенчи спасательнăй станцисем республикăри 4 хулара мĕнпур кимĕсене, моторлă лодкăсене шута илсе хунă. Пĕтĕмпе вĕсем паянхи куна 182 шутланаççĕ. Çак кимĕсене тата моторлă лодкăсене шыв илнипе кĕрешекен Чăваш Республикинчи чрезвычайнăй тройка приказĕ тăрăх çурхи шыв пулнă вăхăтра кирлĕ пулсан мобилизациленĕççĕ.

Çурхи шыв тулнă вăхăтра предприятисен, организацисен продукцийĕсене, полуфабрикачĕсене тата уйрăм çынсен пурлăхне шыв илсе пăсăласран сыхласа хăварас пирки шыв илме пултаракан хуласенчи предприятисенче, организацисенче калаçусем, докладсем туса ирттернĕ. Кун хыççăн предприятисенче, организацисенче шыв илнипе кĕрешме ятарласа дружинăсем организациленĕ. Шыв илнĕ вăхăтра дружина членĕсем талăкĕпех дежурствăра пулаççĕ, пăрсене уçса яраççĕ, капланакан вырăнсене тасатаççĕ, шыв илнĕ вырăнти халăха пулăшаççĕ тата ыт. те. Унашкал дружинăсем тăватă хулара мĕнпурĕ 41 организациленĕ, вĕсенче 642 çын. Çавнашкалах 21 санитарнăй дружина организациленĕ. Вĕсем шыв илнĕ пирки сиен курнă çынсене медицинăллă пулăшу параççĕ.

Улатăр районĕнче Сăр тата Улатăр шывĕсем тулса кайса 950 çурта шыв илме пултарать. Вăл çуртсенче пурăнакансем 4500 çынна çитет. Шупашкарта — Заводская, Ворошилов, Чернышевская, Луговая, Перевозная тата Набережная урамсенчи хăшпĕр çуртсем (пĕтĕмпе 60 çурт) шыв илмелли вырăнсенче лараççĕ. Вĕсенче 338 çын пурăнать. Шыв илнĕ вăхăтра сиен курасран сыхланма тата пулăшу пама вăл вырăнсене халех кимĕсем илсе пырса хатĕрлеме тытăннă. Шыв илекен вырăнти çынсене вăхăтлăха вырнаçтарма шыв илмен ытти вырăнсенче çуртсем тупса хунă. Улатăрти спасательнăй станцине Шупашкартан катер ярса панă.

Шыв илнипе пулакан хăрушлăхран, сиенсенчен малтанах сыхă тăрас шутпа ОСВОД енĕпе Шупашкарта 12 лекци, Сĕнтĕрвăрринче 4 лекци, Ильинкăра 10 лекци туса ирттернĕ. Лекцисене мĕнпурĕ 761 çынна явăçтарнă. Анчах, çурхи шыв тулнă вăхăтри шкул ачисене, ачасен учрежденийĕсене (ачасен сачĕсене, яслисене) сиен пуласран сыхласа хăварас тĕлĕшпе нимĕн те туман-ха. Шыв илнине хирĕç кĕрешес ĕçсене пичет, радио урлă çителĕклĕ çутатса пыман. Çак ĕçсене вăйлатмалла пулать. Кашни ĕççынни çурхи шыв илнипе кĕрешме хатĕр тăмалла.

Чăваш ОСВОД-ăн спасательнăй служба работникĕсем:

СОМОВ.
БАРАБАНОВ.

―o―

Коммунистсене вĕренме пулăшаççĕ

Алма-Ата хулинчи парти членĕсемпе кандидачĕсем 1000 çын ытла каçхи шкулсенче, рабфаксенче тата тĕрлĕ курссенче вĕренеççĕ. 150 ытла коммунист аслă шкулсенче заочно вĕренеççĕ.

Актива вĕренӳре пулăшу парас шутпа партпросăн хулари çуртĕ социаллă-экономикăллă тата общеобразовательнăй дисциплинăсем тăрăх консультацисем парас ĕçе организациленĕ.

Пулă тытма хатĕрленсе çитнĕ

Етĕрнери Лазо ячĕпе тăракан колхозра пулă тытакан бригада пур. Çак бригада пулă тытас плана çулсерен ытлашшипех тултарса пырать. Вăл бригада куçса çӳрекен Хĕрлĕ ялава виççĕмĕш çул ĕнтĕ хăй аллинче тытса тăрать.

Бригада кăçалхи сезона хатĕрленсе çитнĕ. Лодкăсем, пулă тытмалли ытти хатĕрсем те çителĕклĕ.

М. ИВАНОВ.

Вăрман хатĕрлес плана тултарнă

ШАХАСАН. Ухман ялсоветне кĕрекен «Ямурза» колхоз вăрман хатĕрлес плана 100 проценчĕпех пурнăçларĕ. Вăрман касас ĕçре Г. Петров, Д. Семенов, М. Никитина, М. Платонова, П. Андреев, К. Николаева юлташсем тăрăшса ĕçлерĕç.

И. НЕСТЕРОВ.

Яровизаторсене вĕрентсе кăларнă

Канаш райçĕрĕç пайĕ яровизаторсене вĕрентсе хатĕрлеме агроучастоксенче виçĕ çĕрте курссем организацилерĕ. Вăл курссенчен яровизаторсем пулса ĕçлеме мĕнпурĕ 75 çын вĕренсе тухрĕç.

И. КУДРЯВЦЕВ.

„Маскарад" постановкăна лартма хатĕрленеççĕ

Вырăссен генийллĕ поэчĕ М. Ю. Лермонтов вилнĕренпе 100 çул тултарнă куна паллă тăвас тĕлĕшпе, Чăвашсен Государство Академи театрĕ «Маскарад» пьесăна лартса пама хатĕрленет. Спектакле лартаканĕ—главнăй режиссер М. С. Бурмистров.

«Маскарад» постановкăна театр хăй Улатăр хулине гастроле тухсан лартса парать. Ку спектакле Шупашкарта çĕнĕ сезон пуçлансан лартса параççĕ.

―o―

Хаçатра тухнă статьясем тăрăх

„Çамрăк коммунистсене пулăшмалла"

«Чăваш Коммуни» хаçатăн 1941 çулти январĕн 24-мĕшĕнчи номерĕнче «Çамрăк коммунистсене пулăшмалла» ятлă статья пичетленсе тухнăччĕ. Статьяра Патăрьелĕнчи (Çĕрпӳ р.) кандидатсен группинче çамрăк коммунистсем Никифоров, Павлов, Евдокимов, Анисимов юлташсем хăйсен политикăллă пĕлӳне ӳстерес тĕлĕшпе начар ĕçленине, вĕсене парти райкомĕ çителĕксĕр пулăшнине кăтартса панăччĕ.

Кун пирки ВКП(б) Çĕрпӳ райкомĕ редакцине çапла пĕлтерчĕ:

«Кандидатсен группинчи коммунистсене «ВКП(б) историйĕн кĕске курсне» вĕренес ĕçре пулăшма ВКП(б) райкомĕн пропагандистне Сверчкова юлташа çирĕплетнĕ. Икĕ уйăх хушшинче коммунистсене пулăшма чылай лекцисемпе докладсем туса ирттернĕ. Хальхи вăхăтра коммунистсем пурте парти историне тата XVIII партконференци решенийĕсене вĕренеççĕ».

Атăл çинче

Атăл шывĕ питĕ хуллен хăпарса пырать. Юлашки талăк хушшинче 2 сантиметр, мĕнпурĕ 18 сантиметр хутшăннă.

Лекци

Ыран, апрелĕн 9-мĕшĕнче, ВКП(б) Шупашкар горкомĕн парткабинетĕнче философи çинчен вулакан лекцисен циклне итлекенсем валли **«Формирование философских взглядов Маркса и Энгельса»** темăпа тӳлевлĕ лекци пулать. Лектор — **Сафрошкин** юлташ.

Лекци каçхине 8 сехетре пуçланать.

ПАРТКАБИНЕТ.

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЙ БАЛАНС

Артели „Пекарь" системы Чувашпромсоюза на 1 января 1941 г. (в тыс. руб.)

АКТИВ

Наименование статей баланса	Сумма: На 1-ое января 1940 г.	Сумма: На 1-ое января 1941 г.
Основные средства	249,2	333,5
Расходы за счет будущих периодов	1,7	9,9
Отвлеченные средства	125,0	287,7
Предметы, не относимые к основным средствам	48,9	63,3
Сырье, материалы и топл.	581,8	267,7
Готовая продукция и товары	12,2	8,2
Товары отгруж. и вып. работы	14,5	7,7
Денежные средства	83,2	19,5
Расчеты (дебиторы)	68,2	81,9
Междубалансовые расчеты	9,0	—
БАЛАНС	1193,7	1079,4

ПАССИВ

Наименование статей баланса	Сумма: На 1-ое января 1940 г.	Сумма: На 1-ое января 1941 г.
Фонды и резервы	466,6	586,0
Регулирующие статьи	0,1	0,3
Долгосрочные кредиты	25,0	38,7
Краткосрочные кредиты Госбанка	289,2	56,9
Расчеты (кредиторы)	238,2	151,3
Прибыли	174,6	246,2
БАЛАНС	1193,7	1079,4

Результаты хозяйственной деятельности

Убытки		
Убытки от реализации	169,3	246,0
Расходы и убытки разные	25,5	48,2
ИТОГО	194,8	294,2
Чистая прибыль отч. года	17,46	246,2
БАЛАНС	369,4	540,4

Прибыли		
Доходы от реализации	361,6	531,9
Доходы разные	7,8	8,5
ИТОГО	369,4	510,4
Убытки отчетного года	—	—
БАЛАНС	369,4	540,4

Председатель правл. артели **Николаев.**
Главн. бухгалтер **Хозилов.**

Настоящий баланс рассмотрен и утвержден президиумом Чувашпромсоюза 22 марта 1941 года.

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом Печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн—0—67, редактор заместителĕн—3—97, редакци секретарĕн — 4—40, пропаганда пайĕн —4—97, парти пурнăç пайĕн — 7—97, экономика пайĕн — 0—88, çырусемпе рабселькорсен пайĕн—2—39, «Ĕçхĕрарăмĕ» журналăн—3—23, «Ленин çулĕпе» журналăн—0—85, издательство конторин—0—23.

НТ 2648. Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии при СНК ЧАССР. Заказ № 227, ф. 6, 58 84 п. л.